

Het afgelopen jaar kenmerkt zich bij gemeenten in Nederland door sterk oplopende tekorten in het sociaal domein. Met name voor uitvoering van de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning worden gemeenten in het hele land, groot en klein, geconfronteerd met onvoorziene toename van de kosten. Op basis van een actuele prognose stijgen de uitgaven voor de jeugdzorg verder door. Hierover hebben wij u in een raadsinformatiebrief geïnformeerd. De cijfers zijn nog niet verwerkt in deze begroting. Er is al veel inspanning geleverd om die kostenstijging te verklaren en te beheersen. Voor een deel heeft dat effect, maar er blijven ook nog vragen open staan. Het rijk heeft deze problematiek onderkend en voor de jaren 2019 – 2021 een miljard euro beschikbaar gesteld om gemeenten tegemoet te komen in de tekorten en maatregelen te treffen om de kosten te beheersen. Het kabinet doet over de jaren na 2021 geen toezeggingen. Dat is aan het volgende kabinet. Met de provincies is echter wel afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenperspectief ook voor 2022 en 2023 rekening mogen houden met deze extra middelen. De kostenontwikkeling binnen het sociaal domein betekent dat het financieel perspectief voor de Nederlandse gemeenten is verslechterd. Goirle vormt daarop geen uitzondering.

Een nieuwe invulling van het besluitvormingsproces

De voorjaarsnota 2020, die u in mei 2019 is aangeboden, staat al volop in het teken van de financiële problematiek waarmee de gemeente Goirle geconfronteerd wordt. Naast de analyse van de tekorten zijn voorstellen gedaan voor dekking van deze tekorten door een pakket aan bezuinigingsmaatregelen. De gemeenteraad heeft de voorjaarsnota in zijn vergadering van 3 juni 2019 voor kennisgeving aangenomen. Daarbij heeft de raad overwogen dat, voordat tot ingrijpende maatregelen wordt besloten, de inwoners ruimte moeten krijgen om hierover mee te praten. Een gemengde ambtelijke en bestuurlijke projectgroep heeft vervolgens “meedenksessies” georganiseerd, waarvoor alle inwoners zijn uitgenodigd om deel te nemen. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een bijeenkomst op zaterdag 14 september 2019, waar inwoners op creatieve en interactieve wijze hebben meegedacht over de vraag wat echt belangrijk is voor Goirle. De opbrengst van deze dialoog wordt aan de gemeenteraad voorgelegd, waarop de raad richting kan geven aan het college voor de voorbereiding van een voorstel voor dekking van de tekorten in de begroting.

Deze directe betrokkenheid van inwoners bij de totstandkoming van de begroting is nieuw in onze gemeente. Het past in het streven om de band tussen inwoners en gemeentebestuur te versterken. Tegelijkertijd is dit ook een experiment. Wij hopen hiervan veel te leren voor toekomstige vraagstukken die onze inwoners direct raken.

Begroting met stelpost voor nieuw beleid

In lijn met het hiervoor geschetste besluitvormingsproces hebben wij de begroting opgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Raadsbesluiten tot en met de vergadering van 2 juli 2019 zijn verwerkt. Ondanks het nadelige saldo in deze meerjarenbegroting is wel een stelpost voor nieuw beleid opgenomen. Ontwikkelingen staan immers niet stil en vragen om actie van het gemeentebestuur. Wensen voor nieuw beleid moeten worden afgewogen tegen noodzakelijke bezuinigingen op bestaand beleid. Bij de verschillende programma's in de begroting hebben we een overzicht opgenomen van deze wensen, om de integrale afweging te vergemakkelijken. Ten opzichte van de voorjaarsnota hebben wij één wijziging van substantieel belang aangebracht in de wensen nieuw beleid. Op basis van voortschrijdend inzicht verwachten wij dat de investering in (ver)nieuwbouw van het Mill Hillcollege niet eerder dan in 2023 start. De kapitaallasten van de investering hebben wij een jaar doorgeschoven. Naast nieuw beleid waarvoor dekking moet worden gevonden in de begroting,

wordt in 2020 incidenteel budget voorgesteld ad € 952.000 dat wordt gedekt uit onze algemene weerstandsreserve (AWR).

Enkele administratieve bezuinigingsmaatregelen uit de voorjaarsnota hebben wij wel verwerkt in deze begroting. Dit betreft het voordeel door herfinanciering van hoogrentende geldleningen, een stelpost voor een voordeel op kapitaallasten en een post voor onder-uitputting op budgetten. Deze maatregelen hebben geen invloed op het takenpakket of voorzieningenniveau.

De begroting sluit met een aanzienlijk tekort, wat de omvang van de bezuinigingstaakstelling weergeeft.

Saldo meerjarenbegroting (x 1.000)	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten bestaand beleid	-3.253	-1.999	-1.562	-1.247
Stelpost: Kapitaallasten nieuw beleid	-106	-172	-240	-708
Stelpost: Exploitatielasten nieuw beleid	-297	-282	-246	-246
<i>Saldo baten en lasten inclusief stelpost nieuw beleid</i>	<i>-3.656</i>	<i>-2.453</i>	<i>-2.048</i>	<i>-2.201</i>
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.927	954	510	411
<i>Begrotingssaldo na bestemming</i>	<i>-1.729</i>	<i>-1.499</i>	<i>-1.538</i>	<i>-1.790</i>
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	52	34	34	34
Resultaat	-1.677	-1.465	-1.504	-1.756
	Nadeel	Nadeel	Nadeel	Nadeel

Verklaring van verschil ten opzichte van de uitkomsten Voorjaarsnota

	2020	2021	2022	2023
Tekort VJN meerjarenraming (x € 1.000,00)	-2.129	-1.951	-2.101	-2.483
Verdere verhoging budgetten Wmo	-360	-360	-360	-360
Hoger budget Huishoudelijke verzorging	-200	-200	-200	-200
Hoger budget bijzondere bijstand	-90	-90	-90	-90
Aanbesteding huur vervoermiddelen	-80	-80	-80	-80
Hogere uitkering integratie uitkering Voogdij 18+	150	150	150	150
Hogere bijdrage rijk in de tekorten jeugdzorg	350	350	350	350
Hogere AU loon en prijscompensatie jeugdzorg	115	115	115	115
Hogere AU loon en prijscompensatie Wmo	175	175	175	175
Verwerken administratieve wijzigingen	466	438	409	381
Correctie gereserveerde kapitaallasten Mill Hill	0	0	400	400
Overige mutaties	-74	-12	-272	-114
Tekorten concept meerjarenbegroting	-1.677	-1.465	-1.504	-1.756

Dekkingsplan

Aan de hand van de uitkomsten van de meedenksessie geeft de gemeenteraad richting aan het college voor de voorbereiding van het dekkingsplan met bezuinigingen en inkomsten verhogende maatregelen. Daartoe worden de bezuinigingsvoorstellen uit de voorjaarsnota nog eens tegen het licht gehouden en aangevuld met een breed pakket aan keuzes in bestaand beleid. Wij verwachten dat hiermee een samenhangend pakket aan bezuinigingsmaatregelen kan worden aangeboden. Dat

neemt echter niet weg dat bezuinigingen op bestaand beleid altijd ten koste zullen gaan van voorzieningen. De keuzes worden daarmee niet makkelijker of minder pijnlijk. Door de kostenontwikkelingen in jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning is de begroting structureel uit balans geraakt.

Na de eerdergenoemde injectie van 1 miljard euro van het kabinet verwachten wij geen grote aanvullende bijdragen van het rijk. Dat betekent dat we binnen het beschikbare budget naar een nieuw evenwicht moeten zoeken. Zonder deze keuzes zal de financiële positie van de gemeente in hoog tempo verslechteren.

Het richtinggevende besluit van de gemeenteraad is voorzien voor de raadsvergadering van 24 september 2019. Het college bereidt vervolgens een dekkingsplan voor, dat aan de gemeenteraad wordt voorgelegd op 10 oktober 2019. Dit dekkingsplan maakt via een 1^e wijziging van de begroting onderdeel uit van de besluitvorming over de begroting op 12 november 2019. Daarnaast wordt een 2^e wijziging aangeboden, waarin de kapitaallasten nieuwe investeringen en de budgetten van nieuw beleid aan het juiste taakveld worden toegewezen.

Het bestuursakkoord en de uitvoeringsagenda

In deze tweede begroting van de nieuwe raadsperiode zetten wij verder de lijnen uit voor realisering van de ambities uit het bestuursakkoord. We hebben de ambities uit het bestuursakkoord vertaald naar de uitvoeringsagenda van het college. Ondanks de beperkte financiële middelen zetten wij in op de kernthema's uit het bestuursakkoord: dienstbaar en duurzaam. In de afgelopen jaren zijn hiervoor al middelen structureel vrijgemaakt. We ontwikkelen een visie op dienstverlening en stellen een Plan van Aanpak op voor verbetering van onze dienstverlening. We herijken onze servicenormen. Afhankelijk van de uitkomsten van een onderzoek naar de invoering van een Klantcontactcentrum stellen we een vervolgplan op. De doorontwikkeling van 't Loket zal in 2020 zijn definitieve vorm krijgen. Eind dit jaar zullen wij met een voorstel naar uw raad komen. Wij willen een Duurzaamheidsfonds oprichten. Samen met ondernemers gaan we een nieuwe Economische agenda opstellen. Investeringen in wegen, verkeersvoorzieningen, openbare verlichting en riolering vinden plaats volgens de daartoe opgestelde plannings. Ook de implementatie van de Omgevingswet zal het komende jaar opnieuw aandacht vragen. Daarvoor wordt voorgesteld om ook in 2020 middelen vrij te maken.

Organisatieontwikkeling

In 2020 zetten we de organisatieontwikkeling verder door. Op basis van de inmiddels vastgestelde organisatievisie en de visie op leiderschap wordt de tweede fase van het organisatieontwikkelingstraject uitgevoerd. Om uiteindelijk een organisatie te hebben die in staat is beter en sneller in te spelen op de veranderde omgeving, en dienstbaar, voorspelbaar en betrouwbaar handelt.

De migratie naar het ICT-platform van Equalit versnelt en verbetert de GHO-samenwerking en het vervolg hierop zal vorm krijgen door het verder harmoniseren van processen en applicaties. We zien een aantal (landelijke, wettelijke en wenselijke) ontwikkelingen op ons af komen op het vlak van informatiemanagement en ICT. In de samenwerking in Equalit-verband moet de impact daarvan in het komende jaar duidelijk worden. Met onze partnergemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk blijven wij inzetten op verhoging van kwaliteit en vermindering van kwetsbaarheid en kosten.

Financieel perspectief

Voor beoordeling van de financiële positie kijken wij verder dan alleen naar het saldo van de meerjarenbegroting. Indicatoren als de ontwikkeling van de reserves en schulden (schuldquote, solvabiliteit, etc.), belastingdruk, het perspectief op de grondexploitaties en inschatting van risico's zijn onderdeel van het oordeel over de financiële positie. In deze paragraaf belichten wij die verschillende aspecten, zodat snel een compleet beeld ontstaat.

Ontwikkeling reservepositie

De realisatie van onze ambities vraagt structureel en incidenteel om extra middelen.

Voor dekking van incidentele kosten doen wij een beroep op de AWR. Daarmee nemen onze reserves in de loop van deze raadsperiode af.

x € 1.000.000	2020	2021	2022	2023
Saldo begin van het jaar	24,3	20,5	18,0	16,0
Toevoegingen	0,2	0,2	0,2	0,2
Onttrekkingen	-2,3	-1,2	-0,7	-0,6
Saldo eind van het jaar	22,2	19,5	17,5	15,6
Tekort begroting	-1,7	-1,5	-1,5	-1,8
Gecorrigeerd saldo	20,5	18,0	16,0	13,8

De AWR duikt daarbij ver onder de door de raad vastgestelde ondergrens van € 2 miljoen.

Om deze vrije reserve weer terug op een redelijk niveau te brengen is het voorstel om twee reserves, waarbij de rente als structureel dekkingsmiddel in de begroting is meegenomen toe te voegen aan onze vrije reserve.

Het betreft de volgende twee reserves:

- De algemene (geblokkeerde) reserve € 2.875.000
- Bestemmingsreserve onderhoud Turnhoutsebaan € 2.100.000

Omdat deze reserves een inkomensfunctie hadden en we tot circa 10 jaar geleden nog een rente hanteerden van 5% was de dekking in de begroting substantieel. Sindsdien is de rente fors gedaald en vanwege een wijziging in het Besluit Begroting en Verantwoording heeft de inkomensfunctie haar betekenis verloren. De toegerekende rente in de begroting 2020 bedraagt in de begroting slechts 1,31% en dat is een bedrag van € 64.675.

Door deze rente niet meer als structureel dekkingsmiddel te ramen ontstaat een budgettair nadeel tot dit bedrag maar daarentegen komt er bijna € 5 miljoen incidentele ruimte vrij.

Belastingdruk

De lokale lastendruk wordt bepaald door de som van de onroerende-zaakbelastingen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De onroerende-zaakbelastingen hebben wij verhoogd met 2,4%, gelijk aan de inflatie in de periode mei 2018 - mei 2019. Het tarief voor de rioolheffing kan licht dalen. De tarieven voor de afvalstoffenheffing stijgen substantieel. De gemeenteraad heeft in de begrotingsvergadering 2019 besloten om het tarief minder snel te laten stijgen, in afwachting van een mogelijke daling van de kosten. Toen is ook uitgesproken om in 2020 de tarieven weer kostendekkend vast te stellen. In de paragraaf lokale heffingen wordt nader ingegaan op de belastingvoorstellen. Daarin is ook een overzicht opgenomen van de kostendekking van de verschillende heffingen.

Langlopende geldleningen

Met een verhouding tussen eigen vermogen en totaal vermogen van 32% (de zogenaamde solvabiliteit) heeft Goirle een relatief bescheiden schuldpositie. De langlopende geldleningen bedroegen € 26.060.914 per 1 januari 2019. Aanvang 2019 is kritisch gekeken naar onze geldleningenportefeuille. Omdat de rente voor lang geld verder is gedaald en we in de portefeuille geldleningen hebben lopen tussen de 4,6 en 4,85% is actie ondernomen om deze geldleningen te herfinancieren.

Dat betekent echter dat we worden geconfronteerd met een fors bedrag voor het agio (boeterente). Deze boeterente hebben we meegefinancierd in een nieuwe geldlening en door deze transactie kunnen we een rentevoordeel inrekenen van afgerond € 293.000 voor 2020.

Risico's

Voor een goed oordeel over de financiële positie van Goirle is het belangrijk om inzicht te hebben in de risico's. In de paragraaf weerstandsvermogen worden die risico's gekwantificeerd en afgezet tegen het beschikbare weerstandsvermogen. Naast het financiële risico dat de uitvoering van de Jeugdwet nog steeds met zich meebrengt, noemen wij hier het risico dat de extra impuls van het rijk voor jeugdzorg door een nieuw kabinet niet structureel wordt gemaakt. Voor Goirle zou dat een nadeel betekenen van € 350.000 vanaf 2022.

Inhoudsopgave

Nota van aanbidding	2
Inhoudsopgave	9
Leeswijzer	11
Beleidsbegroting	13
Programma 1 Inwoner.....	14
Thema 1.1 Preventie	14
Thema 1.2 Onderwijs	15
Thema 1.3 Zorg en activering.....	16
Wat mag het kosten?	18
Programma 2 Leefomgeving	19
Thema 2.1 Slim omgaan met ruimtegebruik.....	19
Thema 2.2 Verstandig omgaan met natuurlijke bronnen	20
Thema 2.3 Zorg voor veilige leefomgeving	22
Wat mag het kosten?	23
Programma 3 Bedrijvigheid.....	24
Thema 3.1 Bedrijvigheid.....	23
Wat mag het kosten?	25
Programma 4 Bestuur en organisatie.....	26
Thema 4.1 Bestuur	26
Thema 4.2 Dienstverlening.....	27
Wat mag het kosten?	28
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead	29
Thema 5.1 Algemene dekkingsmiddelen	29
Thema 5.2 Overhead	30
Wat mag het kosten?	31
Paragrafen	33
Paragraaf Lokale heffingen.....	34
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	37
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	40
Paragraaf Financiering.....	42
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	44
Paragraaf Verbonden partijen.....	45
Paragraaf Grondbeleid	49

Financiële begroting	51
Overzicht van baten en lasten	52
Meerjarenramingen	53
Totaaloverzicht van baten en lasten van alle taakvelden	54
Toelichting op de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2019	57
Toelichting op de meerjarenbegroting 2020 2023.....	59
Totaaloverzicht van incidentele baten en lasten	60
Toelichting op de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	60
Geprognosticeerde balans	62
Toelichting op investeringen (tot en met 2019).....	63
Toelichting reserves en voorzieningen.....	67
EMU saldo	68
Bijlagen	69

Hieronder gaan wij in op het begrotingsmodel en de wijze waarop u dat kunt gebruiken. Achtereenvolgens lichten wij de veranderingen in het programmaplan, de paragrafen en de financiële begroting toe. Naast deze begroting ontvangt u nog een raadsvoorstel voor vaststelling van de begroting en van de 1^e en 2^e wijziging.

Programmaplan

De uitwerking naar ambities en activiteiten is in het programmaplan opgenomen. Voor de opbouw van het programmaplan is de vernieuwde opzet van 2019 gevolgd. We onderscheiden in deze begroting de volgende vier programma's en het overzicht van algemene dekkingsmiddelen:

1. Inwoner
  2. Leefomgeving
  3. Bedrijvigheid
  4. Bestuur en organisatie
- Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Bij de verschillende thema's binnen de programma's hebben wij in deze begroting indicatoren opgenomen. Hiermee geven wij extra stuurinformatie bij de ambities en activiteiten op die thema's. Het ontwikkelen en verbeteren van indicatoren is een continu proces. In deze begroting is hiervoor de eerste aanzet gegeven.

Paragrafen

De zeven paragrafen geven op specifieke onderwerpen verdiepende informatie over de beleidsthema's van de programma's heen. Daarmee geven de paragrafen een belangrijk inzicht in de (financiële) positie van de gemeente. De paragrafen zijn verplicht voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en ook inhoudelijk stelt het BBV de nodige eisen. Dat maakt dat jargon en techniek niet geheel te voorkomen zijn.

Financiële begroting

In de financiële begroting hebben we het model van 2019 gehanteerd. Belangrijk is het overzicht van de thema's en de taakvelden met de baten en lasten. In de financiële verordening hebt u immers bepaald dat de gemeenteraad op het niveau van de Programma's en thema's de financiële begroting vaststelt en daarmee het college autoriseert tot het doen van uitgaven. De thema's zijn verdeeld over de programma's. U ziet dat in het overzicht terug. De vergelijkbaarheid van deze begroting met die van vorig jaar is met het overzicht van thema's en taakvelden geborgd. De grote afwijkingen in de lasten en baten worden nu per thema toegelicht.

1^e en 2^e begrotingswijziging

Net als voorgaande jaren ontvangt u separaat van de begroting medio oktober een voorstel voor vaststelling van de 1^e en 2^e wijziging van de begroting.

De eerste wijziging is dit jaar van groot belang. In dit voorstel wordt het dekkingsplan gepresenteerd, om te zorgen dat de begroting reëel en structureel in evenwicht is.

In de tweede wijziging autoriseert u de investeringsbudgetten en de middelen voor beleidsintensivering. Hiermee voorkomen wij dat voor investeringen afzonderlijke voorstellen voor wijziging van de begroting moeten worden voorgelegd.

Beleidsbegroting

In dit programma komen de volgende thema's aan de orde:

- 1.1. Preventie
- 1.2. Onderwijs
- 1.3. Zorg en activering

Thema 1.1 Preventie

Ambitie

- Goirle is een gemeente met een sterke sociale samenhang, verdraagzaamheid en kracht (Bestuursakkoord).
- Inwoners ervaren een gezonde, stabiele en veilige thuissituatie (Nota Publieke Gezondheid Midden-Brabant 2016 – 2019, samenwerking gemeenten Hart van Brabant en met medewerking van GGD Hart voor Brabant). *Nieuwe nota wordt opgesteld (Nota publieke gezondheid Midden-Brabant 2020-2023)*.
- Alle inwoners kunnen meedoen met sport en cultuur (Back to Basics 2.0, beleidsdomein 2018 - 2021/Bestuursakkoord).
- Elk kind heeft het recht om gezond, veilig en prettig op te groeien (Koers Jeugd(hulp), Samen met de jeugd Hart van Brabant).

Indicatoren

- Het aantal burgerinitiatieven dat een bijdrage levert aan de doelstellingen van Back tot Basics 2.0 neemt toe.
In 2019 zijn er 34 burgerinitiatieven die een bijdrage leveren aan de doelstellingen van Back to Basics 2.0.
- Het aantal burgerinitiatieven die structureel worden in het kader van Back tot Basics 2.0 neemt toe.
In 2019 zijn er 7 burgerinitiatieven structureel
- Het percentage vrijwilligers in de gemeente Goirle neemt toe.
Goirle 2016, 28,6%, landelijk 29,7% (monitor Sociaal Domein)
- Het percentage personen dat mantelzorg verleent blijft gelijk.
Goirle 2016, 15,7%, landelijk 14,2% (monitor Sociaal Domein)
- Het percentage personen dat zich eenzaam voelt neemt niet toe.
Goirle 2016, 36,8%, landelijk 42,9% (monitor Sociaal Domein)

Verbonden partijen

- GGD Hart voor Brabant: Een goede en voor iedereen toegankelijke gezondheidszorg.
- Hart van Brabant Bestuurscommissie: Uitvoering geven aan de administratieve afwikkeling van het bieden van een passend hulp- en ondersteuningsaanbod voor alle jeugdigen.
- Regionale Ambulance Voorziening: Het verlenen van ambulancezorg.

Activiteiten in 2020

- We vullen de beleidsnota Back to Basics 2.0 aan ten aanzien van beschermd wonen, personen met verward gedrag, kunst en cultuur en sport, waarbij speciale aandacht wordt geschonken aan het subsidiebeleid.
- We zorgen voor uitbreiding van de deelname Brede Impuls Combinatiefuncties en verbreding van de inzet combinatiefunctionarissen op de onderdelen sport en cultuur.
- We zorgen voor een lokaal sportakkoord. Een speciale rol bij de totstandkoming van dit sportakkoord is weggelegd voor de sportformateur.
- We evalueren de aanbesteding van de algemene voorzieningen voor maatschappelijk werk, welzijnswerk en jeugdwerk in 2020 en beslissen over de uitvoeringsorganisatie en inkoop in 2021.
- We starten vanaf schooljaar 2019 - 2020 in één wijk vanuit een kindcentrumlocatie met een pilot om complexe problemen eerder te signaleren en te voorkomen. Deze pilot Smart Start bij 5 gemeenten in Hart van Brabant staat onder leiding van Sterk Huis en is gericht op het beter benutten van voorspellende data en kennis en het meten van effecten.
- We evalueren de toepassing van onderwijs-zorgarrangementen in het basisonderwijs en bezien in overleg met de schoolbesturen en het SWV Plein 013 of de inzet van de onderwijsmiddelen voor passend onderwijs en de zorgmiddelen beter op elkaar kunnen worden afgestemd.
- We geven uitvoering aan het thema 'Ieder kind groeit veilig op' binnen het regionale uitvoeringsprogramma Samen met de Jeugd, wat ten doel heeft om kindermishandeling en huiselijk geweld in de regio Hart van Brabant blijvend te verminderen.
- Wij blijven burgerinitiatieven stimuleren.

Thema 1.2 Onderwijs

Ambitie

- Geen enkel kind valt tussen wal en schip: ieder kind krijgt de ontwikkelingskansen aangereikt die bij de eigen vermogens passen en geen enkel kind zit langer dan drie maanden thuis zonder een passend aanbod aan onderwijs en zorg (Ondersteuningsplan SWV Plein 013 2016-2018). *Het ondersteuningsplan van Plein 013 is in 2016 voor het laatst herschreven en loopt tot en met schooljaar 2019-2020. Najaar 2019 wordt de laatste hand gelegd aan een nieuw ondersteuningsplan, wat zal ingaan in het schooljaar 2020-2021. Op een aantal punten vergt dit plan nog besluitvorming.* *Het conceptplan is al aangeboden aan de gemeente Tilburg en laat duidelijk zien dat intensievere samenwerking met de gemeenten ook voor Plein 013 een belangrijk speerpunt is.*
- Scholen zijn gevestigd in gebouwen die voldoen aan de huidige onderwijsprincipes en de meest actuele standaarden voor luchtkwaliteit (Integraal Huisvestingsplan PO/VO 2009-2016).
- Analfabeten en laaggeletterden (18+) kunnen zich persoonlijk ontplooiën, stappen maken op de participatieladder en beter deelnemen aan de samenleving (Beleidsnota Laaggeletterdheid gemeente Goirle 2018-2021).

Indicatoren

- Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is neemt af naar 16%.
Goirle 2017, 21,09%, landelijk 26,58% (DUO)
- Het aantal laaggeletterde volwassenen in Goirle en Riel neemt niet toe.

De gemeente Goirle valt in de laagste categorie zijnde 0-5%. (Stichting Lezen en Schrijven)

- We streven naar een percentage van 95% van de door de GGD geïndiceerde kinderen dat gebruik maakt van een Voor- en Vroegschoolse Educatie aanbod.
- Het aantal vroegtijdige schoolverlaters VO+MBO neemt niet toe.
Huidige situatie is 1,9% zijnde 34 VSV-ers (DUO).

Verbonden partijen

- GGD Hart voor Brabant, Jeugdgezondheidszorg

Activiteiten in 2020

- In 2020 herijken we het lokale Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) beleid en maken we samenwerkingsafspraken met onze partners over voor en vroegschoolse voorzieningen.
- Er wordt jaarlijks een Lokaal Educatieve Agenda (LEA) georganiseerd waar zowel onderwijs, gemeente, kinderopvangorganisaties en GGD aan deelnemen.
- We ondertekenen en implementeren, samen met het primair onderwijs en voortgezet onderwijs het Convenant Thuiszitterspact PO/VO en sluiten daarmee aan bij de ambitie van het Landelijk Thuiszitterspact.
- We nemen een besluit over de vervangende huisvesting voor het Mill Hillcollege.
- We werken de in het Regionaal Uitvoeringsplan Educatie Basisvaardigheden 2018 – 2021 opgenomen aanpak voor de duurzame bestrijding van laaggeletterdheid uit in een lokaal uitvoeringsprogramma.
- We gaan met schoolbesturen in overleg voor een co-financiering van het Marietje Kesselsproject (weerbaarheidstraining i.v.m. onder andere pesten en kindermishandeling).

Thema 1.3 Zorg en activering

Ambitie

- Inwoners kunnen hun leven zo lang mogelijk zelfstandig leiden en meedoen en zij zijn in staat en bereid om anderen daar zoveel mogelijk bij te helpen (Back to Basics 2.0, beleidsdomein 2018-2021/Sociale Inclusie Agenda 2017).
- Inwoners ervaren een gezonde, stabiele en veilige thuissituatie (Nota Publieke Gezondheid Midden-Brabant 2016 – 2019).
- Voor alle inwoners zijn passende en toereikende voorzieningen op het gebied van participatie, zorg en ondersteuning beschikbaar; het aanbod aan voorzieningen wordt waar mogelijk geoptimaliseerd (Back to Basics 2.0, beleidsplan sociaal domein 2018-2021, re-integratiebeleid Goirle aan de Slag, nota Minimabeleid 2015-2018, preventieplan schulddienstverlening 2018-2021, Beleidsplan schulddienstverlening 2018-2021).

Indicatoren

- 80 plaatsingen op werk en 20 plaatsingen op onbetaalde arbeid.
In 2018 waren er 97 plaatsingen op werk en 14 plaatsingen op onbetaalde arbeid.
- Jongeren tot 27 jaar die gebruik maken van een uitkering, krijgen binnen 4 maanden betaald of onbetaald werk, scholing of begeleiding of zorg
- Instroom naar beschermd wonen en maatschappelijke opvang neemt af en uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang neemt toe.

In 2017 zijn 10 personen uitgestroomd uit beschermd wonen. Op 1 januari 2018 woonden er 12 personen in de gemeente Goirle beschermd.

Verbonden partijen

- GGD Hart voor Brabant: Een goede en voor iedereen toegankelijke gezondheidszorg.
- Hart van Brabant Bestuurscommissie jeugd: Uitvoering geven aan de administratief financiële afwikkeling van het bieden van een passend hulp- en ondersteuningsaanbod voor alle jeugdigen.
- Diamantgroep: Participatiekansen bieden aan mensen met een beperking en afstand tot de arbeidsmarkt.

Activiteiten in 2020

- Door middel van een pilot experimenteren we met de nieuwe organisatiestructuur voor de toegang sociaal domein en nemen op basis van een evaluatie een besluit hoe deze te organiseren voor de komende jaren. Zorg en ondersteuning is meer dan voorheen gericht op de eigen kracht van de inwoner en preventieve activiteiten.
- We faciliteren een inlooplek waar mensen met psychische problemen elkaar kunnen ontmoeten, activiteiten kunnen ontplooiën en lichte ondersteuning en advies kunnen krijgen.
- We gaan meer aandacht besteden aan het vroegtijdig signaleren van personen met verward gedrag en zo kunnen personen met verward gedrag in een vroeg stadium, (voorliggend) begeleid worden.
- We faciliteren themabijeenkomsten voor inwoners en ondernemers met betrekking tot het vroeg signaleren van verward gedrag bij personen.
- We werken de actiepunten uit de regiovisie beschermd wonen, maatschappelijke opvang, preventieve GGZ en verslavingszorg uit.
- We evalueren de overgang van de Jeugdwet naar Wmo bij 18 jaar en de mogelijkheid om de zorg en ondersteuning voor jeugd van 18 tot 23 jaar uit te breiden.
- We maken een plan voor een duurzame, effectieve aanpak om eenzaamheid te doorbreken, die aansluit bij de lokale omstandigheden en behoeften.
- We bieden begeleiding gericht op het vinden en behouden van betaald of onbetaald werk aan personen die dat niet zelf kunnen.
- We maken en implementeren een plan voor een sluitende aanpak van vroegtijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid
- We maken en implementeren een nieuw beleidsplan minimabeleid waarin ook aandacht is voor schuldhulpverlening.
- We bereiden de invoering van de nieuwe wet Inburgering voor en we implementeren een vernieuwende aanpak op het gebied van inburgering. Deze nieuwe wet gaat in per 1 januari 2021.
- We geven uitvoering aan het plan voor een sluitende aanpak van het integratievraagstuk van vergunninghouders.
- We sturen actief op de inzet van sociaal netwerk, eigen kracht en het benutten van algemene voorzieningen, zodat minder toeleiding naar maatwerkvoorzieningen noodzakelijk is.

Wat mag het kosten?

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totaal lasten	29.547	31.808	30.947
Totaal baten	-5.555	-5.119	-5.338
Saldo programma	23.991	26.689	25.608

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Lasten nieuwe wensen	349	135	74	474
Aanpak personen verward gedrag / afkoop eigen risico zorg-mijders	41			
Toeziethouder rechtmatigheid Jeugd/Wmo	35	35	35	35
minder fraude en lagere uitgaven Jeugd	-	-50	-50	-50
Jeugdwerkloosheidsvrijzone	38	38	38	38
Leer-werk loket	12	12	12	12
Doelgroepenvervoer: Auto-maatje	25	25	-	-
Uitbetalingsmoment uitkeringen	93	-	-	-
Doorontwikkeling lokale toegang	72	72	36	36
Implementatie inkoop Wmo	60	30	30	30
inverdieneffect - besparen op voorz.	-30	-30	-30	-30
Kapitaallasten investeringen 2020	3	3	3	403
Baten nieuwe wensen	3	3	3	3
Kapitaallasten SCAG doorberekenen aan SCAG	3	3	3	3
Subtotaal Lasten -/- Baten nieuwe wensen	346	132	71	471

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Totaal mutaties reserves	-750	-556	-436	-441
Mutatie reserve bestaand beleid	-526	-531	-436	-441
Mutatie reserve nieuwe wensen	-224	-25		-

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Totaal Investeringsplan	30	-	-	-
(ver)nieuwbouw Mill Hill	-	-	-	p.m.
Vervangingen SCAG - diverse	30	-	-	-

Programma 2 Leefomgeving

In dit programma komen de volgende thema's aan de orde:

- 2.1. Slim omgaan met ruimtegebruik
- 2.2. Verstandig omgaan met natuurlijke hulpbronnen
- 2.3. Zorg voor veilige leefomgeving

Thema 2.1 Slim omgaan met ruimtegebruik

Ambitie

- Een gezonde en evenwichtige bevolkingssamenstelling in de gemeente Goirle op de korte, middellange en lange termijn.
- Een aantrekkelijke woonomgeving voor jong en oud in een groene omgeving.
- De openbare ruimte voelt veilig, nodigt uit om in te verblijven en op duurzame wijze te recreëren.
- De ruimte is duurzaam en toekomstbestendig ingericht, met oog voor klimaat en biodiversiteit.
- We streven naar meer vergroening, zowel in de openbare ruimte als bij particulieren. In het openbaar groen willen wij biodiversiteit bevorderen.
- We willen in regionaal verband ons natuurnetwerk versterken.
- Wij willen de bereikbaarheid en verkeersveiligheid in Goirle verbeteren.
- De gemeente Goirle wil dat inwoners op een volwaardige wijze kunnen deelnemen aan de maatschappij.
- De gemeente Goirle beschikt over een toekomstbestendige duurzame woningvoorraad (die aansluit bij de woonbehoefte en vraag naar woningen) en een toekomstbestendige duurzame bedrijfsmatige bouw.

Indicatoren

- Score "zorg voor woon- en leefomgeving" in "Monitor Waar staat je gemeente?" minimaal op peil houden (6,9 in 2019).
- Veiliger verkeerssituaties: afname aantal verkeersongevallen (70 in 2017 en 53 in 2018).
- Afname meldingen overlast eikenprocessierups.

Verbonden partijen

- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant: Bijdragen aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving.
- Regio Hart van Brabant (Natuurbod): gebiedsopgave A58 en het Bels Lijntje.

Activiteiten in 2020

- Ten behoeve van de implementatie van de Omgevingswet ronden we in 2020 de omgevingsvisie af zodat deze ter besluitvorming kan worden aangeboden aan de gemeenteraad. We implementeren de leidraad voor omgevingsdialoog en experimenteren met verschillende vormen van participatie. We werken in GHO verband in werkgroepen verder aan de uitvoering

van de verschillende onderdelen van het programmaplan voor de implementatie van de omgevingswet. Hierbij is er bijzondere aandacht voor de onderdelen vergunningverlening en het Digitaal Stelsel (DSO) omdat deze onderdelen op 1 januari 2021 operationeel moeten zijn.

- We ontwikkelen ten behoeve van gezondheid, beleving en de biodiversiteit een planmatige aanpak voor het bestrijden van, en omgaan met, eikenprocessierups en (nieuwe) invasieve exoten.
- We doen een klimaatstresstest en benoemen maatregelen om in te kunnen spelen op de gevolgen van klimaatverandering.
- We stellen een voorstel op voor de vormgeving van onze opgave natuurbod, het Bels lijntje, natuurnetwerk, gebiedsopgave A58.
- We werken samen met inwoners aan groenere (openbare) speelruimtes en maken gebruik van subsidies van de Provincie om met scholen groenere speelplaatsen te realiseren.
- We stellen een nieuw kapbeleid op.
- De nota Speelruimte wordt geactualiseerd op basis van recente demografische gegevens.
- We maken afspraken met de woonstichting Leystromen over de verduurzaming en het levensloopgeschied maken van huurwoningen.
- We vertalen de Woonvisie 2019 in een actuele prioritering voor woningbouwlocaties;
- We leveren nieuwbouwwoningen op in verschillende categorieën en typologieën;
- We evalueren het uitvoeringsprogramma van het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan en leggen een voorstel voor aan de raad over de uitvoeringsactiviteiten / prioriteiten en financiering daarvan voor de periode 2020-2025.
- We gaan het laadpalenbeleid updaten en aanpassen aan ons parkeerbeleid.
- We leggen de raad voorstellen voor om fietsroutes nog veiliger en aantrekkelijker te maken voor de traditionele en de moderne gebruiker (elektrische fietsen).
- We stellen een gemeenschappelijk uitvoeringskader VTH vast voor alle taken van de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, mede vanuit de invoering van risicogericht en informatiegestuurd toezicht.
- We stellen een nieuwe beleidsvisie Externe Veiligheid op.

Thema 2.2 Verstandig omgaan met natuurlijke bronnen

Ambitie

- In 2021 zamelen we maximaal 60 kg restafval per persoon per jaar in.
- Ook in de toekomst kan de bodem voor uiteenlopende functies duurzaam worden gebruikt.
- Duurzame initiatieven van burgers willen wij stimuleren en faciliteren door middel van (landelijke) subsidies en leningen.
- Klimaat mitigatie: Wij streven naar 25% duurzame energie opwekking in 2030.
- Klimaatadaptatie: De fysieke leefomgeving, waaronder ook de openbare ruimte is klimaatbestendig en water robuust ingericht.
- Biodiversiteit: We leggen de focus op meer vergroening. De gemeente kan dit stimuleren en faciliteren. In het openbaar groen willen wij biodiversiteit bevorderen.

Indicatoren

- Klimaat mitigatie: Percentage duurzame energie in Goirle gerealiseerd volgens de klimaatmonitor (25% in 2030).
- Klimaatadaptatie: De grootste lokale kwetsbaarheden met betrekking tot wateroverlast, overstromingen, droogte en hitte zijn geïdentificeerd.

- Klimaatadaptatie: De geïdentificeerde kwetsbaarheden zijn besproken met de stakeholders.
- Klimaatadaptatie: Een Uitvoeringsagenda klimaatacties is voor 2021 opgesteld.

Verbonden partijen

- Brabant Water: Zorgen voor veilige drinkwatervoorziening
- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant: bijdragen aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving

Activiteiten in 2020

- We ronden het onderzoek af naar de wijze waarop de milieustraat het beste kan bijdragen aan het doel om 60 kg restafval per persoon in te zamelen en vertalen de conclusies in acties.
- We stellen een nieuwe bodemkwaliteitskaart vast.
- We stellen een subsidiebeleidsregel voor duurzame initiatieven vast.
- We stellen een gemeenschappelijk uitvoeringskader VJT vast voor alle taken van de OMWB, mede vanuit de invoering van risicogericht en informatiegestuurd toezicht.

Klimaat mitigatie

- We leggen zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen die daar geschikt voor zijn.
- We herijken het (financieel) instrumentarium voor de stimulering van het verduurzamen van woningen, waaronder een voorstel om leges te vergroenen.
- We stellen een Warmteplan op.
- Samen met de regiogemeenten (REKS) en initiatiefnemers onderzoeken we de haalbaarheid van grootschalige duurzame energieopwekking in Goirle.
- We geven uitvoering aan het samenwerkingsconvenant dat is gesloten met Duurzaam Riel Goirle.

Klimaatadaptatie

- We leggen de gemeenteraad een voorstel voor om stimuleringsbeleid klimaatadaptatie en vergroening te implementeren.
- We voeren een lokale klimaatstresstest uit.
- We voeren klimaatrisicodialogen met stakeholders.
- We stellen een Uitvoeringsagenda op om klimaat kwetsbaarheden te verminderen,
- We stellen een Programma water en Riolerings (PWR), voorheen gemeentelijk rioleringsplan (GRP) op.

Biodiversiteit

- We gaan de bermen op meer ecologische wijze beheren.
- We zaaien biodiverse bloemen- en kruidenmengsels in.
- Er worden bijenhôtels geplaatst met in de directe omgeving ook bloemenmengsels in de grasbermen.
- Er volgt communicatie naar inwoners over klimaatverandering en biodiversiteit via onder andere social media.

Thema 2.3 Zorg voor veilige leefomgeving

Ambitie

Onze ambitie is dat onze inwoners zich veilig voelen en ook veilig zijn.

1. Onze inwoners, bedrijven en eigen organisatie zijn weerbaar tegen ondermijnende criminaliteit.
2. We gaan de gevolgen van overlast van personen met verward gedrag tegen.
3. We zorgen voor actieve communicatie en samenwerking met inwoners en bedrijven over onderwerpen die bijdragen aan een veilige woon- en werkomgeving.

Indicatoren

- De meldingsbereidheid van onze inwoners neemt jaarlijks toe. Dit valt terug te zien in het jaarlijks aantal meldingen bij Meld Misdaad Anoniem (MMA). Het aantal meldingen bij MMA in 2019: 10 (sept 2019).
- Het rapportcijfer dat onze inwoners geven in de Veiligheidsmonitor over het gevoel van veiligheid in de eigen buurt blijft gelijk of stijgt.
  - 2015: niet deelgenomen aan de Veiligheidsmonitor
  - 2017: 7,6

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.

Activiteiten in 2020

- Er wordt eens in de twee jaar een onderzoek gedaan naar het gevoel van veiligheid onder de inwoners.
- Het Bibob-beleid is up to date en wordt actief uitgevoerd.
- Het Damocles-beleid is up to date en wordt actief uitgevoerd.
- Er wordt deelgenomen aan bewonersinitiatieven die bijdragen aan een veilige woon- en werkomgeving. Te denken valt daarbij aan BuurtWhatsapp- en buurtpreventiegroepen.
- Er wordt actief samengewerkt met veiligheidspartners op casusniveau om de overlast van personen met verward gedrag tegen te gaan.
- Er wordt actief samengewerkt met veiligheidspartners op casusniveau om ondermijning tegen te gaan.
- Er wordt met de veiligheidspartners een gezamenlijke communicatiekalender gemaakt om samen de inwoners en bedrijven te informeren en te betrekken bij actuele veiligheidsthema's.

Wat mag het kosten?

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totaal lasten	19.283	25.620	19.100
Totaal baten	-10.931	-16.959	-11.031
Saldo programma	8.352	8.662	8.069

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Lasten nieuwe wensen	542	335	358	469
Uitvoering programma Omgevingswet	180	-	-	-
Inzet trainees afd. VVH en opleiding	156	156	-	-
Invullen vacature (trainees VVH)		-72	-	-
Procesregisseur voor personen verward gedrag	62	62	62	62
Compensatie door Rijk - personen verward gedrag		-62	-62	-62
Kapitaallasten investeringen 2020-2023	144	251	358	469
Baten nieuwe wensen	39	79	120	162
Kapitaallasten t.l.v. rioolheffing	39	79	120	162
Subtotaal Lasten -/- Baten nieuwe wensen	503	256	238	307

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Totaal mutaties reserves	-467	-154	-72	-73
Mutatie reserve bestaand beleid	-69	-70	-72	-73
Mutatie reserve nieuwe wensen	-398	-84	-	-

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Totaal Investeringsplan	2.970	2.409	2.457	2.505
Bushaltes	114	-	-	-
Fietspad Riel - Gilze (netto investering)	250	-	-	-
Infraplan	1.209	1.233	1.258	1.283
Openbare verlichting	125	-	-	-
Groen bij Schoolmeesterpad	120	-	-	-
Vervanging riolering	1.008	1.029	1.049	1.070
Vervanging e/m, druk- en rioolgemalen	144	147	150	152

Programma 3 Bedrijvigheid

Ambitie

- Goirle is een beleefgemeente, een gemeente waar het goed leven is en waar van alles te beleven is. Goirle kenmerkt zich door een goede combinatie van wonen en recreëren (Economische agenda gemeente Goirle 2015 – 2020).
- Goirle heeft een goed vestigingsklimaat (Economisch beleid, toekomstvisie).
- Bestaande bedrijven en werkgelegenheid blijven behouden in Goirle (Economische agenda gemeente Goirle 2015-2020).
- Het centrum van Goirle is bereikbaar, aantrekkelijk en levendig en biedt ruimte voor (veilige) horeca, evenementen, markt, winkels en wonen (Bestuursakkoord, evenementenbeleid).
- De aantrekkelijkheid van Goirle mag ook buiten Goirle meer algemene bekendheid krijgen.

Indicatoren

- We streven dat er steeds meer toeristen naar Goirle komen, de toeristenbelasting zal dus ook elk jaar hoger moeten worden. We streven ernaar dat de toeristenbelasting in 2020 € 45.000 is.
- Het aantal leegstaande panden in de BIZ gebieden bedrijventerrein Tijvoort en Centrum Goirle neemt af. Dit is een indicator voor een goed Vestigingsbeleid en het functioneren van het Centrum van Goirle. Leegstand Tijvoort 2018: 24. Leegstand Centrum 2018: 11.
- Uit MKB-vriendelijkste gemeente onderzoek blijkt dat de ondernemers van Goirle meer tevreden zijn over de dienstverlening/ondernemersklimaat. 2018 kreeg Goirle een 6,5 ten opzichte van 6,8 gemiddeld in Brabant; Goirle staat op plek 47 van de 62 Brabantse gemeenten.

Verbonden partijen

- Midpoint: Bevorderen en stimuleren van regionale economische ontwikkelingen in de regio Hart van Brabant.

Activiteiten in 2020

- In het kader van city marketing zullen wij in 2020 in ieder geval de Stretrace subsidiëren. We stellen in 2019/2020 een nieuwe economische agenda op en gaan vervolgens aan de slag met de uitvoering van deze agenda.
- We continueren de bestuurlijke overleggen met de diverse ondernemersverenigingen.

Wat mag het kosten?

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totaal lasten	705	829	726
Totaal baten	-485	-454	-497
Saldo programma	220	375	229

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Lasten nieuwe wensen	-	-	-	-
Niet van toepassing				
Baten nieuwe wensen	-	-	-	-
Niet van toepassing				
Subtotaal Lasten -/- Baten nieuwe wensen	-	-	-	-

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Totaal mutaties reserves	-	-	-	-
Mutatie reserve bestand beleid	-	-	-	-
Mutatie reserve nieuwe wensen	-	-	-	-

bedragen x € 1.000				
Totaal Investeringsplan	-	-	-	-
Niet van toepassing		-	-	-

Programma 4 Bestuur en organisatie

In dit programma komen de volgende thema's aan de orde:

- 4.1. Bestuur
- 4.2. Dienstverlening

Thema 4.1 Bestuur

Ambitie

- De zelfstandigheid van Goirle blijft gewaarborgd.
- Inwoners zijn betrokken bij de gemeente.
- We verbeteren relatie inwoner-gemeente.
- De gemeente Goirle is transparant, toegankelijk en interactief.
- De organisatie is wendbaar en adaptief en haar medewerkers worden in staat gesteld om permanent te ontwikkelen.
- Inrichting en cultuur van de organisatie sluit aan bij de ambities en missie/visie van de organisatie en bestuursakkoord.
- Werkprocessen zijn helder en transparant en sluiten zoveel als mogelijk aan bij datgene wat de inwoner van ons vraagt
- Effectief en efficiënt omgaan met menskracht en middelen om geen onevenredige gemeentelijke lastendruk bij de inwoners neer te leggen.

Indicatoren

- Score "Waar staat je gemeente" op relatie inwoner-gemeente
Waardering voor de wijze waarop inwoners en organisaties worden betrokken bij (de uitvoering van) beleid en de samenwerking zoekt:

Goirle 2016:	6,3
Goirle 2019:	6,1
Goirle 2021:	6,5
Gemeenten < 25.000 inwoners:	6,2
- Rechtmatigheid is op orde door middel van een goedkeurende verklaring van de accountant

Verbonden partijen

- Hart van Brabant: Vanuit de autonomie van het lokale bestuur vormgeven van samenwerking tussen gemeenten.

Activiteiten in 2020

- We intensiveren de uitvoering van het programma 'Samen halen we het beste uit ons zelf' met de gemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk.
- We voeren het uitvoeringsplan 2020 van de Strategische Meerjarenagenda 2020– 2024 Hart van Brabant uit.
- We gaan verder met het organisatie- ontwikkelingstraject om te komen tot een wendbare, veerkrachtige en toekomstbestendige ambtelijke organisatie.

- We bieden een actueel trainingsprogramma aan gericht op het vergroten van communicatieve vaardigheden (doorlopend).
- We ontwikkelen een strategisch opleidingsprogramma voor de medewerkers.
- We belonen lerend en ontwikkelingsgericht gedrag in de organisatie (doorlopend).

Thema 4.2 Dienstverlening

Ambitie

- Er komt meer uniformiteit in de kwaliteit van de dienstverlening, waarbij een duidelijke ondergrens benoemd wordt.
- Werkprocessen zijn helder en transparant en sluiten zoveel als mogelijk aan bij datgene wat de inwoner van ons verlangt.
- De gemeente Goirle is een gewilde en betrouwbare partner voor andere organisaties binnen en buiten de overheidssector.
- Verbeteren van de relatie tussen inwoner en gemeente.

Indicatoren

- Score "Waar staat je gemeente" op gemeentelijke dienstverlening
 Waardering inwoners - over het algemeen - van de dienstverlening van de gemeente
 Goirle 2016: 6,7
 Goirle 2019: 6,8
 Goirle 2021: 7,0
 Gemeenten < 25.000 inwoners: 6,8

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Activiteiten in 2020

- We ontwikkelen een visie op dienstverlening (mogelijk in GHO-verband) en stellen een plan van aanpak op (loopt door vanuit 2019).
- We herijken onze servicenormen op basis van onze visie op dienstverlening
- Afhankelijk van de uitkomsten naar een onderzoek naar invoering van een klantcontactcentrum wordt een vervolgplan opgesteld.

Wat mag het kosten?

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totaal lasten	2.272	2.174	1.908
Totaal baten	-517	-282	-294
Saldo programma	1.755	1.892	1.614

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Lasten nieuwe wensen	65	65	65	65
Formatie Griffie	40	40	40	40
Organisatieontwikkeling	25	25	25	25
Baten nieuwe wensen	-	-	-	-
Niet van toepassing				
Subtotaal Lasten -/- Baten nieuwe wensen	65	65	65	65

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Totaal mutaties reserves	-	-	-	-
Mutatie reserve bestand beleid	-	-	-	-
Mutatie reserve nieuwe wensen	-	-	-	-

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Totaal Investeringsplan	-	-	-	-
Niet van toepassing		-	-	-

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead

In dit programma komen de volgende thema's aan de orde:

5.1. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

5.2. Overhead

Thema 5.1 Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

- Op korte en lange termijn voorzien in voldoende financiële middelen om mogelijkheden en ambities met elkaar in evenwicht te houden.

Indicatoren

Woonlasten	€
<u>Eigenaar bewoner:</u>	
* woonlasten eenpersoonshuishouden:	629
* woonlasten meerpersoonshuishouden:	726
Rangorde Coelo gids	125

<u>Huurder:</u>	
* woonlasten eenpersoonshuishouden:	149
* woonlasten meerpersoonshuishouden:	246
Rangorde Coelo gids	65

Verbonden partijen

- NV Bank Nederlandse Gemeenten.
- NV Brabant Water: Veilig stellen van de belangen van de eigen inwoners in het verzorgingsgebied.
- NV Tilburgse Waterleidingmaatschappij.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

	Lasten	Baten
- Algemene uitkering gemeentefonds	16	34.225
- Lokale heffingen, vrij besteedbaar		4.866
- Overige algemene dekkingsmiddelen	72	471
o Dividend (paragraaf verbonden partijen)		32
o Saldo van de financieringsfunctie (paragraaf financiering)		209
o Onvoorzien	72	
o Overige algemene dekkingsmiddelen		230
Totaal algemene dekkingsmiddelen	88	39.562

- Lokale heffingen zonder bestedingsdoel: OZB (woningen en niet-woningen) en precariobelasting.
- Voor het bepalen van de hoogte van de post onvoorzien gaan we uit van € 3,00 per inwoner.
- De gemeente Goirle draagt vennootschapsbelasting af over de winsten die behaald worden uit de grondexploitatie. We hebben in 2020 nog geen raming opgenomen voor de af te dragen vennootschapsbelasting.
- De algemene uitkering is opgebouwd uit een algemeen deel, aangevuld met een aantal integratie-uitkeringen. In onderstaande tabel wordt deze opbouw in beeld gebracht. Vanuit de algemene uitkering betalen we rechtstreeks een bedrag voor de taken die door of namens de VNG worden uitgevoerd.

	2020	2021	2022	2023
Algemene uitkering (x € 1.000)	29.834	30.528	30.843	31.759
Integratie- en decentralisatie uitkeringen	382	334	334	334
Impuls brede scholen combinatiefuncties	101	101	101	101
Vergunningverlening, toezicht en handhaving	58	58	58	58
Voorschoolse voorziening peuters	34	34	34	34
Vergoeding raadsleden kleinere gemeenten	77	77	77	77
Armoedebestrijding kinderen	64	64	64	64
Verhoging taalniveau statushouders	27	0	0	0
Schulden en armoede	21	0	0	0
Integratie uitkering sociaal domein	4.009	3.957	3.921	3.832
Voogdij/ 18+	1.492	1.492	1.492	1.492
Participatie	2.517	2.465	2.429	2.340
Totaal uitkering gemeentefonds	34.225	34.819	35.098	35.925

Thema 5.2 Overhead

Berekening van de overhead (bedragen x € 1.000)

	2019	2020
- Totale kosten voor de overhead	5.868	6.890
- Opslag op directe salarislasten (toegepast bij afvalstoffenheffing en rioolrecht)	89%	105%
- Overhead toe te rekenen aan grondexploitaties en kapitaalwerken	687	757
- Percentage overhead	9,20%	11,30%

De stijging in de totale kosten voor de overhead wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van de lonen, de uitbreiding van de formatie en de hogere lasten automatisering Equalit.

Indicatoren

- Percentage overhead 11,30 %
- Opslagpercentage overhead 105 %

Verbonden partijen

- Gemeente Oosterhout; vanwege de samenwerking met Equalit

Wat mag het kosten?

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Totaal lasten	15.967	8.925	8.281
Totaal baten	-50.284	-46.542	-42.125
Saldo programma	-34.318	-37.617	-33.844

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Lasten nieuwe wensen	442	192	112	112
Overhead: personeel (lasten)	190	190	110	110
Afronding analogo archief	50	-	-	-
Digitalisering archief	200	-	-	-
Kapitaallasten investeringen 2020	2	2	2	2
Baten nieuwe wensen	-			
Niet van toepassing				
Subtotaal Lasten -/- Baten nieuwe wensen	442	192	112	112

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Totaal mutaties reserves	-390	-178	-18	-19
Mutatie reserve bestaand beleid	-390	-178	-18	-19
Mutatie reserve nieuwe wensen	-330	-80	-	-
Saldo	-669	-244	75	74

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Totaal Investeringsplan	20	-	-	-
Toegangssysteem en zonering gemeentehuis	20	-	-	-

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

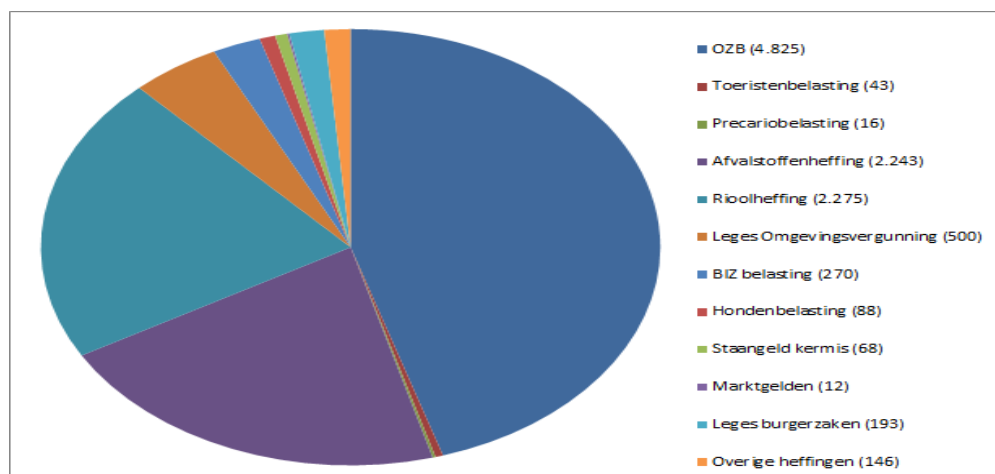
Uitgangspunten

Het beleid ten aanzien van lokale heffingen is vastgelegd in de belastingverordeningen. Deze worden jaarlijks geactualiseerd. In de begroting is in financiële zin al rekening gehouden met de gewijzigde tarieven.

- Lokale algemene belastingen worden gecorrigeerd voor maximaal de inflatie op basis van de prijsindex voor gezinnen. Voor de onroerende-zaakbelasting (OZB) geldt het inflatiepercentage periode mei 2018-mei 2019.
- Tarieven voor bestemmingsbelastingen en rechten worden bepaald uit het oogpunt van kostendekkendheid waarbij we de lasten voor kwijschelding en eventuele BTW-component als kostenpost meenemen in de berekening. Hondenbelasting wordt gezien als een bestemmingsbelasting, niet als een algemene belasting.
- De tarieven voor de BedrijfsInvesteringsZone (BIZ-belasting) liggen vast voor de looptijd van de BIZ en zijn berekend op basis van de belastingcapaciteit en een ingediende begroting en activiteitenplan van de betreffende stichting.
- Tarieven toeristenbelasting zijn bepaald op basis van onderzoek, in lijn met omliggende gemeenten. De opbrengst komt, na aftrek van de perceptiekosten, voor maximaal 50% ten goede aan de Vereniging Recreatie en Toerisme. Het overige deel komt ten goede aan de algemene middelen.
- De OZB is gebaseerd op de waardepeildatum 1 januari 2019. De prognose van de waardeontwikkeling is in oktober bekend en wordt dan verwerkt. Dit kan effect hebben voor de netto lasten van de belastingplichtige. Het effect op de netto lasten van de belastingplichtige is, bij een gemiddelde waardeontwikkeling, gelijk aan het inflatie-percentages.

Ontwikkeling van de tarieven	
Netto-last OZB	Stijging 2,4%
Hondenbelasting	Stijging 5,3%
Afvalstoffenheffing 1ph	Stijging 34,0%
Afvalstoffenheffing mph	Stijging 15,0%
Rioolheffing	Daling 1,0%
Precariobelasting	Stijging 1,5%
Marktgeden	Stijging 1,5%
Leges (m.u.v. wettelijk tarief)	Stijging 1,5%
BIZ-belasting	Conform afspraak
Toeristenbelasting	Gelijk

Geraamde inkomsten

Belastingen en heffingen vormen circa 18,01% van de gemeentelijke baten. Naar verwachting is de opbrengst in 2020 naar verwachting zo'n € 10,7 miljoen.

Inzicht in kostendekkendheid

	Afval- stoffen- heffing	Riool- heffing	Markt- gelden	Honden- belasting	Leges		
					Titel 1	Titel 2	Titel 3
Taakveld	7.3	7.2	3.3	Divers	Divers	8.1/8.3	Divers
Netto kosten taakveld	1.687	1.878	9	85	303	573	45
Kosten, incl. rente	2.186	1.888	11	85	303	573	45
Inkomsten, excl. Heffing	499	10	2	0	0	0	0
Toe te rekenen kosten	556	398	8	3	161	473	48
6.3 Kwijtschelding	40	8	0	3	0	0	0
Overhead, incl. rente	113	214	7	0	161	473	48
BTW	403	176	1	0	0	0	0
Totale kosten	2.243	2.276	17	88	464	1.046	93
Opbrengst heffingen	2.243	2.276	13	88	369	583	19
Mutatie met voorziening	0	0	0	0	0	0	0
Dekkingspercentage	100%	100%	80%	100%	79%	56%	20%

Voor de marktgelden is de toezegging gedaan om een inspanningsverplichting te leveren om in drie jaar te groeien naar 80% kostendekkendheid. Dit hebben we in 2019 bereikt, en deze lijn wordt doorgezet.

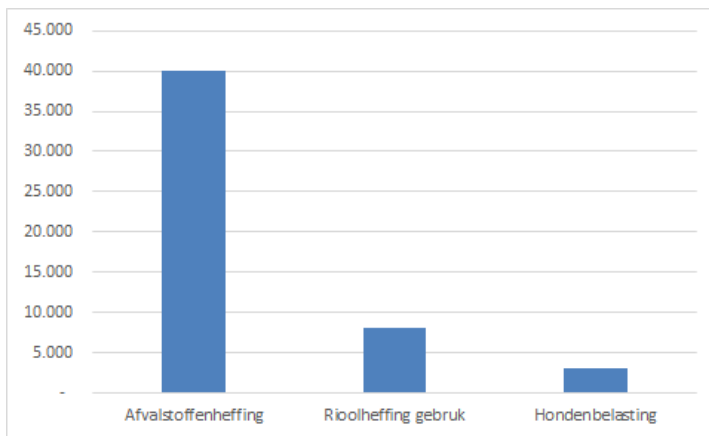
Lokale lastendruk

Om een beeld te krijgen van de lokale lastendruk vergelijken we de situatie in Goirle met het landelijk gemiddelde, conform de COELO-Atlas (landelijke rapportage lokale lasten). Gehanteerde uitgangspunten voor de berekening zijn een meerpersoonshuishouden voor afvalstoffenheffing en rioolheffing en een waarde van een eigen woning in 2020 van € 292.000,00 (in 2019: € 273.000,00).

Tarievenoverzicht huishoudens

	Nederland 2019	Goirle	
		2019	2020
OZB eigenaar woningen	0,1115%	0,1142%	0,1103%
OZB eigenaar/gebruiker niet-woningen	0,4779%	0,4318%	0,4335%
Afvalstoffenheffing	€ 263,00	€ 212,76	€ 244,44
Rioolheffing	€ 196,00	€ 199,73	€ 197,70
Bruto woonlasten	€ 740,00	€ 724,25	€ 764,22
Hondenbelasting	€ 45,46	€ 45,00	€ 47,40

Kwijtscheldingen

Een gemeente heeft de mogelijkheid om kwijtschelding te verlenen voor een aantal gemeentelijke heffingen. Dit is geregeld in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De gemeente Goirle heeft lokaal beleid vastgelegd in de verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2016. In de begroting 2020 is in totaal een bedrag van € 51.000,00 aan kwijtscheldingen geraamd. De gemeente Oisterwijk verzorgt de uitvoering van de kwijtschelding, binnen de samenwerking Belastingen Goirle, Hilvarenbeek en Oisterwijk.

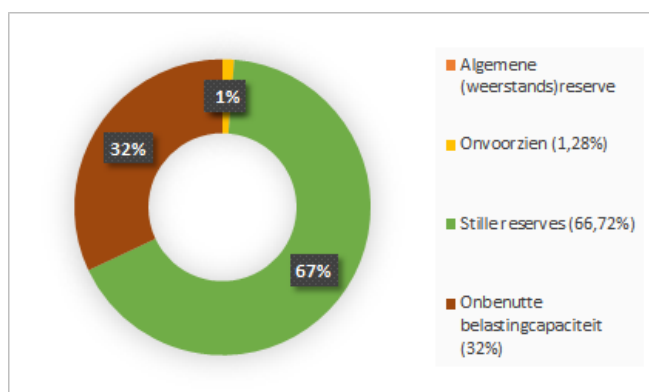
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Uitgangspunten

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit onmiddellijk invloed heeft op het beleid. Het gaat hierbij om de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de aanwezige risico's. Het beleid ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement (Raad, 15 maart 2011).

- Een ratio weerstandsvermogen tussen 1,0 en 1,4 is voldoende.
- De minimale omvang van de algemene weerstandsreserve en de algemene reserve grondexploitatie zijn beide vastgesteld op € 2 miljoen. De vrije ruimte (de waarde boven de € 2 miljoen) wordt betrokken bij de berekening van de weerstandscapaciteit.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Incidentele risico's worden gedekt uit "vrije" reserves (incidenteel geld). Structurele risico's leiden tot beleidskeuzes bij de eerstvolgende begroting (opvangen binnen de exploitatie of inkomsten vergroten door inzet onbenutte belastingcapaciteit).

Ratio weerstandsvermogen

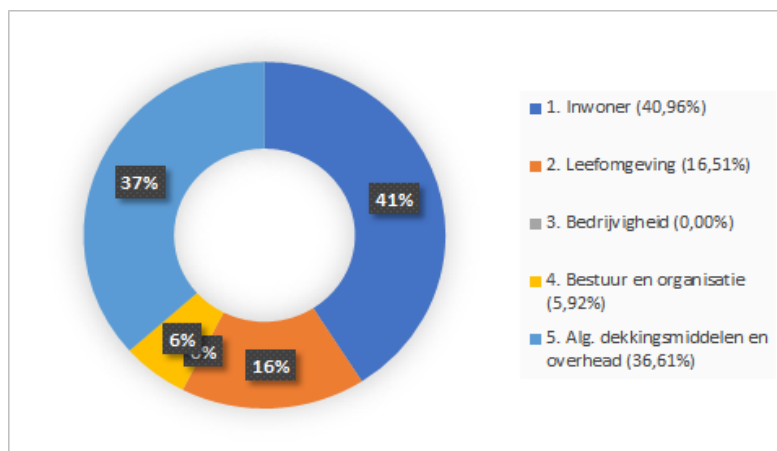

De weerstandscapaciteit bedraagt zo'n € 5,6 miljoen en wordt primair gevoed vanuit:

- Stille reserves: overwaarde op panden, gronden en financiële bezittingen
- Onbenutte belastingcapaciteit: indicatie voor mogelijke vergroting van inkomsten

De ingeschatte risico's zijn nader gespecificeerd in de risicokaart. De totale omvang van de risico's bedraagt zo'n € 3,5 miljoen en doen zich primair voor in het sociaal domein. De top 3 aan risico's zijn:

1. Jeugdzorg
2. (Ziekte)verzuim) personeel
3. Maatschappelijke voorziening WMO

De ratio weerstandsvermogen wordt berekend voor de financiële positie van de gemeente als totaal en specifiek voor de grondexploitatie

$$\text{Ratio weerstandsvermogen gemeente} = \frac{\text{Weerstandscapaciteit}}{\text{Risico's}} = \frac{5.600}{3.463} = 1,622$$

$$\text{Ratio weerstandsvermogen grondexploitatie} = \frac{\text{Weerstandscapaciteit}}{\text{Risico's}} = \frac{2.158}{25} = 86,3$$

De ratio weerstandsvermogen exclusief de grondexploitatie is redelijk. De ratio daalt omdat onze vrije reserve fors is gedaald in 2018 en 2019. Op basis van onze Nota weerstandsvermogen en risicomangement wordt voor de berekening van de ratio 60% genomen van de in beeld gebrachte risico's omdat niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen.

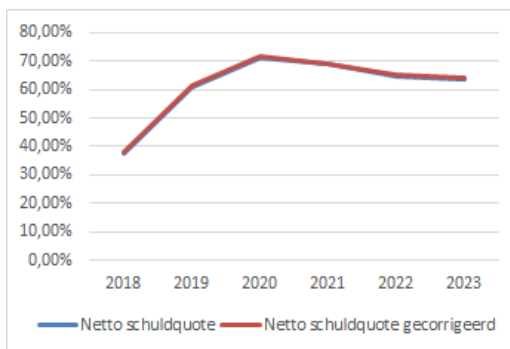
Voor 2020 achten wij de genoemde risico's reëel, reden waarom we nu het totale bedrag van de risico's meenemen in de berekening.

De ratio weerstandsvermogen voor de grondexploitatie is uitstekend.

Kengetallen: inzicht in financiële positie van de gemeente

Voor de signaleringswaarden sluiten we aan bij de waarden zoals deze door toezichthouders bij gemeenten wordt gehanteerd.

	Laag risico (groen)	Gemiddeld risico (oranje)	Hoog risico (rood)
Netto schuldquote	< 90%	90 % - 130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	Begroting > 0	Begroting = 0	Begroting < 0
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

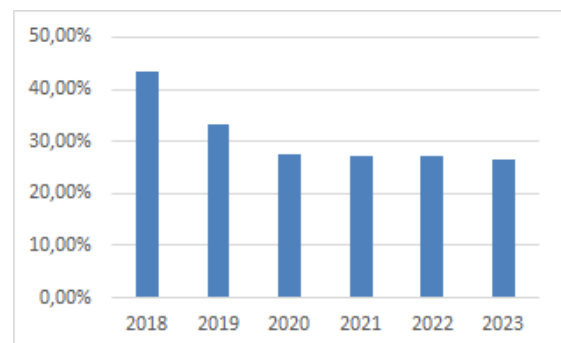
Netto schuldquote:

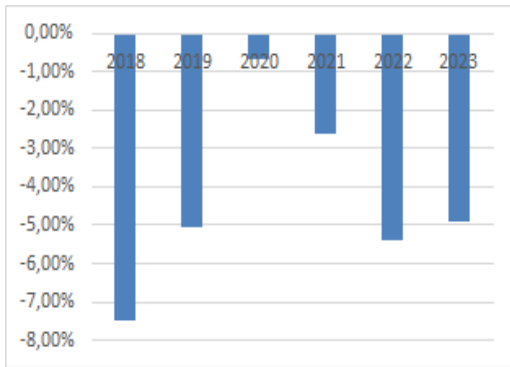
- Niveau van schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.
- Fluctuaties in rentelast en aflossingen, bijvoorbeeld als gevolg van renteontwikkelingen, hebben een beperkte impact op de totale exploitatie van de gemeente Goirle.

Solvabiliteitsratio:

- Mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
- De gemeente is in voldoende mate in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

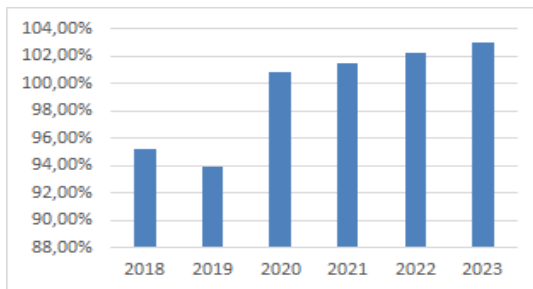
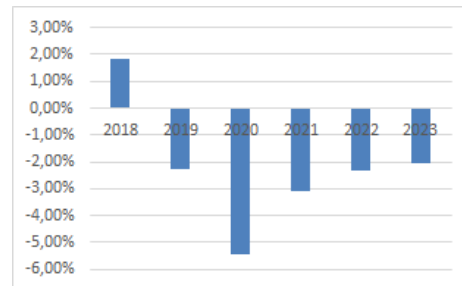

Grondexploitatie:

- De financiële impact van de grondexploitatie op de financiële positie van de gemeente.
- De resultaten in de grondexploitaties zijn zeer positief.
- De gemeente is nauwelijks afhankelijk van de ontwikkelingen binnen de grondexploitatie.

Structurele exploitatieruimte:

- De mate waarin de gemeente in staat is zijn eigen lasten te dragen.
- In meerjarig opzicht is er sprake van forse tekorten.

Belastingcapaciteit:

- De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten.
- De gemeente heeft ruimte om – indien er aanleiding ontstaat om de inkomsten te vergroten – de lokale belastingen te verhogen.

Algemene conclusie

Vier financiële kengetallen laten een positief beeld zien van de financiële positie van de gemeente. Deze vier laten een laag tot gemiddeld risico zien, met de nadruk op laag. De solvabiliteitsratio daalt aanzienlijk vanwege de tekorten van 2018 en 2019. De structurele exploitatieruimte laat echter forse tekorten zien. Uitgangspunt blijft echter om te komen tot een sluitende en reëel in evenwicht zijnde meerjarenbegroting.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Een kapitaalgoed is een goed dat bestemd is voor het kunnen laten functioneren van bijvoorbeeld een onderneming of een gemeenschap. Het vormt als het ware de infrastructuur waarop en waarin een gemeenschap functioneert en zich beweegt. Kapitaalgoederen zijn investeringen in voorzieningen met een langdurig economisch of maatschappelijk nut.

Dit is van belang omdat kapitaalgoederen:

- Blijvend een groot beslag op de gemeentelijke begroting leggen;
- Nodig zijn om de programmadoelen van de gemeente te realiseren;
- Het gezicht van de gemeente zijn, de beleving van de fysieke leefomgeving.

De kapitaalgoederen zijn te onderscheiden in de gemeentelijke gebouwen en de objecten van de openbare ruimte.

In de openbare ruimte van de gemeente Goirle worden zes kapitaalgoederen onderscheiden. De publieke ruimte bestaat uit meer goederen, die zijn echter niet betiteld als kapitaalwaardig. Het beheer en onderhoud in de openbare ruimte van de gemeente Goirle betreft de volgende kapitaalgoederen:

- Wegverhardingen;
- Openbare verlichting;
- Groen & Bomen;
- Civieltechnische kunstwerken;
- Speeltoestellen;
- Riolering*

*Waarbij opgemerkt wordt dat het kapitaalgoed riolering bijzondere wettelijke eisen en financiering kent. Deze heeft daarom een eigen systematiek en beheer- en onderhoudsbenadering.

Voor wat betreft sportaccommodaties en gebouwenbeheer, wordt gebruik gemaakt van een egalisatievoorziening. Voor de riolering is er een voorziening egalisatie tarieven rioolrecht. Het verloop van deze voorzieningen is in de staat van reserves en voorzieningen in beeld gebracht en toegelicht.

In deze paragraaf worden de exploitatie- en kapitaallasten inzichtelijk gemaakt. Kapitaallasten zijn de optelsom van rente en afschrijving op investeringen. Aan de lasten die in deze paragraaf worden weergegeven liggen beleidsplannen ten grondslag die door de raad zijn vastgesteld:

- Gebouwenbeheerplan Gemeente Goirle
- Beleidsnota Integraal Beheer Openbare Ruimte
- Wegenbeleidsplan
- Gemeentelijk verkeer en vervoersplan
- verbreed gemeentelijk rioleringsplan
- Groenstructuurplan
- Landschapsbeleidsplan
- Nota Speelruimte
- Beleidsplan Openbare verlichting

Inclusief de nieuwe investeringen heeft de gemeente Goirle de volgende (kapitaal)lasten opgenomen in de begroting:

Overzicht kapitaallasten en onderhoudslasten (bedragen x € 1.000,-)

	2020	2021	2022	2023
Wegen, straten en pleinen	1.810	1.864	1.922	1.974
Exploitatielasten onderhoud	816	816	816	816
Kapitaallasten bestaand beleid	904	892	882	871
Kapitaallasten nieuw beleid	90	156	224	287
Verlichting	270	269	269	292
Exploitatielasten onderhoud	215	215	215	215
Kapitaallasten bestaand beleid	48	47	47	46
Kapitaallasten nieuw beleid	7	7	7	7
Groen	1.380	1.380	1.380	1.379
Exploitatielasten onderhoud	1.356	1.356	1.356	1.356
Kapitaallasten bestaand beleid	16	16	16	15
Kapitaallasten nieuw beleid	8	8	8	8
Speelplaatsen	83	79	75	71
Exploitatielasten onderhoud	35	35	35	35
Kapitaallasten bestaand beleid	48	44	40	36
Kapitaallasten nieuw beleid				
Riolering	1.888	1.927	1.968	2.008
Exploitatielasten onderhoud	1.043	1.043	1.043	1.043
Kapitaallasten bestaand beleid	824	805	805	803
Kapitaallasten nieuw beleid	21	79	120	162
Totaal	5.431	5.519	5.614	5.724

Paragraaf Financiering

De paragraaf geeft inzicht in de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is bepaald op basis van mutaties in de geprognosticeerde balans ultimo 2020.

Voor zover de financieringsbehoefte past binnen de kasgeldlimiet worden kasgeldleningen aangetrokken. Indien de financieringsbehoefte groter is dan de kasgeldlimiet wordt afgewogen of het nodig is om een nieuwe langlopende lening af te sluiten.

Exploitatiesaldo vóór toevoeging c.q. onttrekking aan reserves	-3.605	
bij: afschrijving materiële vaste activa		3.169
af: investering materiële vaste activa		-2.856
Financiële vaste activa - ontvangen aflossing leningen		62
Mutatie voorraden incl. bouwgronden in exploitatie		-2.492
Mutatie voorzieningen		-112
Vaste schulden aflossing		-1.752
Financieringsbehoefte		-7.586

Financiële risico's in beeld

Risico	Norm	Toelichting
Renterisico vlottende schuld	Kasgeldlimiet: 8,5% van begrotingstotaal	Kasgeldlimiet: € 5,1 miljoen Wanneer de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden dan dient de kortlopende schuld te worden omgezet in een langlopende schuld.
Renterisico vaste schuld	Renterisiconorm: 20% van de stand van de vaste schuld per 1 januari	Bij de bepaalde kasgeldlimiet dient voor € 12,8 miljoen aan vaste geldleningen te worden opgenomen. De gemeente Goirle voldoet aan de renterisiconorm. De norm wordt niet overschreden.
Kredietrisico	<ul style="list-style-type: none"> - Risico uit hoofde van door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen. Het risico bestaat dat de vrijvallende gelden (bij aflossing) niet tegen een gelijk rentepercentage kunnen worden belegd. - Risico ten aanzien van verstrekte gemeentegaranties (borgstellingen). Garanties dienen voort te vloeien uit gemeentelijke taken. Het verstekken van een gemeentegarantie geschiedt bij raadsbesluit en wordt voor komend jaar niet verwacht. 	

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)		2020	2021	2022	2023
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2	Netto renteherziening op vaste schuld (1a – 1b)	0	0	0	0
3a	Nieuw aangetrokken vaste schuld	0	0	0	0
3b	Nieuw uitgezette lange leningen	0	0	0	0
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a – 3b)	0	0	0	0
5	Betaalde aflossingen	1.752	1.752	1.752	1.752
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0	0	0	0
7	Renterisico's op vaste schuld (2 + 6)	0	0	0	0
Berekening renterisiconorm					
8	Begrotingstotaal per 1 januari	60.962	60.582	60.921	62.020
9	Het vastgestelde percentage ter zake	20	20	20	20
10	Renterisiconorm (8 x 9)	12.192	12.116	12.184	12.404
11	Ruimte boven/ onder renterisiconorm (10 – 7)	12.192	12.116	12.184	12.404

Rente-omslag (ook wel rekenrente) en renteresultaat

- Voor de berekening van de renteomslag volgen we de methodiek uit de BBV notitie rente 2017.
- We berekenen de maximaal toegestane rente over het eigen vermogen.
- De renteomslag voor 2020 bedraagt 1,2%. Dit ronden we af op 1,5%.
- De externe en interne rente worden door middel van de renteomslag via de kapitaallasten doorberekend aan de taakvelden.
- Het renteresultaat op het taakveld Treasury is een algemeen dekkingsmiddel.

Rente schema voor 2020	Bedragen x € 1000	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	547	
De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-53	
Saldo rentelasten en rentebaten		494
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-36	
De rentebaten van verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	8	
		-28
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		522
Rente over eigen vermogen		321
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		843
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-1.052
Renteresultaat op het taakveld Treasury		-209

Paragraaf Bedrijfsvoering

Ambities

- De ambtelijke organisatie is wendbaar en veerkrachtig.
- Inrichting en cultuur van de organisatie sluit aan bij de ambities en missie/visie van de organisatie en het bestuursakkoord.
- Werkprocessen zijn helder en transparant en sluiten zoveel mogelijk aan bij datgene wat de inwoner van ons vraagt.
- Effectief en efficiënt omgaan met menskracht en middelen.

Activiteiten in 2020

- In het kader van de samenwerkingsagenda met Oisterwijk en Hilvarenbeek ronden we de volgende (prioritaire) projecten af: harmonisering van de financiële administratieve processen, plan projectaanpak harmonisering processen en applicaties, gezamenlijke visie op dienstverlening en vorming informatiemanagement team.
- Het college legt bij de jaarrekening een Verklaring Informatiebeveiliging af conform de voorschriften uit het landelijk programma ENSIA.
- We voeren de vervolgfase van de organisatieontwikkeling uit. We richten ons daarbij met name op inrichting van processen, structuur en systemen en op borging van de gewenste cultuur.
- Op het gebied van informatiemanagement en ICT sluiten we aan bij de initiatieven en ontwikkelingen die voortkomen uit de samenwerking met Equalit (en daarmee 11 andere organisaties). Eventuele noodzakelijke investeringen zijn nu nog niet te duiden en zullen indien nodig separaat aan de raad worden voorgelegd.

Paragraaf Verbonden partijen

Verbonden partijen kunnen zowel voor de realisatie van het beleid van de deelnemende partijen als voor de financiële gevolgen daarvan van majeure betekenis zijn. De visie en de beleidsvoornemens ten aanzien van verbonden partijen zijn vastgelegd in de nota verbonden partijen van de gemeente Goirle. Daarnaast worden de voorschriften uit de nota verbonden partijen BBV gevolgd. Het begrip verbonden partijen is in artikel 1, eerste lid, onderdeel b van het BBV als volgt gedefinieerd: "Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft." De risico's bij onze verbonden partijen vormen een integraal onderdeel van de risicokaart en daarmee van de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement.

Overzicht verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen (bedragen x € 1.000,-)	Taakveld	Bestuur	Bijdrage	Belang	Verw. resultaat	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
						1 jan.	31 dec.	1 jan	31 dec
<i>Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam</i>									
GGD Hart voor Brabant (Tilburg)	7.1	Lid AB	748	Bijdrage per inwoner	0	10.756	10.147	8.902	7.889
Diamantgroep (Tilburg)	6.4	Lid AB	2.467	Rijksuitkering Soc. Werkvoorziening	0	13.412	14.442	19.889	20.184
Veiligheidsregio Midden en West Brabant (Tilburg)	1.2	Lid AB	1.148	Inwoneraantal	0	23.717	18.582	40.899	38.926
Omgevingsdienst Midden en West Brabant (Tilburg)	7.4	Lid AB	251	Ingebracht werk en inwoneraantal	0	193	1.861	5.695	4.739
Regionale Ambulance voorziening (Tilburg)	1.2	Lid AB	0	Geen bijdrage	0	13.036	14.074	27.307	25.747
Regio Hart van Brabant (Tilburg)	0.1	Lid AB	106	Bijdrage per inwoner	0	-4.179	-2.698	17.807	33.930
Equalit (Oosterhout)	0.4	n.v.t.			0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<i>Deelnemingen</i>									
NV Brabant Water (Breda)	7.2	Aandeelhouder	0	40 aandelen		609.107	635.876	438.726	456.765
NV Tilburgse Waterleiding Maatschappij (Tilburg)	7.2	Aandeelhouder	0	450 aandelen		9.537	44.269	31.682	226
NV Bank Nederlandse gemeenten (Den Haag)	0.5	Aandeelhouder	0	12.636 aandelen	0	3.954.000	4.258.000	139.872.000	137.509.000

Overzicht verbonden partijen (bedragen x € 1.000,-)	Taakveld	Bestuur	Bijdrage	Belang	Verw. resultaat	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
<i>Stichtingen en verenigingen</i>									
Midpoint (Tilburg)	3.1	Lid AB	101	Bijdrage per inwoner	0	-4.179	-2.698	17.807	33.930

Aanvullende opvallende zaken bij onze verbonden partijen

- De Bestuurscommissie Jeugd is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Hart van Brabant en bestaat uit de wethouders Jeugd van de 9 deelnemende gemeenten. Er wordt samengewerkt op het gebied van beleid, inkoop, administratie, monitoring en innovatie. De bijdrage die is opgenomen in de begroting 2020 is gebaseerd op de begroting 2020 van de regio Hart van Brabant
- Vanaf 2019 worden er tekorten verwacht bij de exploitatie van de Diamantgroep die in de eerste jaren nog opgevangen kunnen worden ten laste van de weerstandsreserve.
- De BNG keert jaarlijks dividend uit. Dit is naar verwachting € 32.000,00.
- De NV Tilburgsche Waterleidingmaatschappij heeft haar activa en activiteiten in 2007 overgedragen aan Brabant Water. Inmiddels heeft de rechtbank de vergoeding voor de overdracht vastgesteld.

Paragraaf Grondbeleid

Het grondbeleid heeft invloed op en een relatie met vrijwel alle programma's:

- Leefomgeving voor ruimtelijke ontwikkeling, wonen en verkeer
- Inwoners voor cultuur, sport en recreatie
- Bedrijvigheid voor economische structuur

Het beleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid. De risico's bij onze grondexploitaties vormen een integraal onderdeel van de risicokaart en daarmee van de paragraaf weerstandsvormen en risicomangement. Wel wordt de ratio weerstandsvormen grondexploitaties apart berekend. In 2020 zal een herijking van het grondbeleid worden vastgesteld waarin ook aansluiting wordt gezocht met de notitie grondexploitatie van de commissie BBV. Dit raakt onder meer het onderwerp van tussentijdse winst- en verliesneming.

Complexen in exploitatie

De Boschkens (Goirle)			
Boekwaarde 1-1-2019	- € 4.334	Winstcapaciteit (EW)	- € 2.455
Doel	<p>Voor fase 4C is een ontwerp bestemmingsplan in procedure gebracht. Met de ontwikkelaar wordt onderhandeld over een anterieure overeenkomst.</p> <p>In 2019 wordt de bouw van de waterwoningen uit fase 5B -5D voltooid. Daarna kan woonrijp worden gemaakt. De bouw van de 41 woningen in fase 5E is gestart.</p> <p>Voor fase 7 van Boschkens (het Barbara Benz Park) moet nog een definitieve verkaveling worden gemaakt voordat kan worden gestart met het opstellen van een concept bestemmingsplan. Ook is een belangstellendenregistratie via de website gestart. Naar verwachting kan niet eerder dan in 2021 worden begonnen met het uitgeven van de vrije sector kavels.</p>		
Tijd	Totale afronding is voorzien in 2026.		
Budget	<p>In 2017 € 3.666.042 winst genomen.</p> <p>In 2018 € 84.232.</p>		

Heisteeg (Ruimte voor Ruimte in Riel)			
Boekwaarde 1-1-2019	- € 152	Winstcapaciteit (EW)	- € 8
Doel	<p>28 kavels zijn verkocht aan de ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte. Voor vijf van deze kavels moet nog een in het bestemmingsplan vastgestelde wijzigingsbevoegdheid worden gevolgd. Deze lagen voorheen binnen de milieucontour van het naastgelegen bedrijf. De overige kavels zijn ook nog niet allemaal verkocht. Met name voor de grotere kavels langs de Alphenseweg/ Dorpsstraat is weinig belangstelling.</p>		
Tijd	Totale afronding is voorzien in 2022.		
Budget	<p>In 2017 € 250.216 winst genomen.</p> <p>In de jaarrekening van 2018 behoefde geen winst te worden genomen.</p>		

De complexen Zuidrand, hoek Thomas van Diessenstraat – Kloosterstraat, Maria Boodschap en Bakertand in Goirle en Leyoever in Riel zijn projecten waar de gemeente faciliterend optreedt. De gemeente stuurt hier op het realiseren van haar beleidsdoelen ten aanzien van woningbouw door middel van de visie die inmiddels door de marktpartijen is opgesteld en door middel van het bestemmingsplan.

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Uitgangspunten en grondslagen

De begroting is opgesteld op basis van de volgende uitgangspunten en grondslagen:

- De begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn.
- De begroting is opgesteld op basis van lopende prijzen.
- Er is rekening gehouden met 1% kostenstijging en 3% loonkostenstijging.
- Er is een rekenrente gehanteerd van 1,5%. Over het eigen vermogen is 1,31% rente berekend en 0,82% bij de grondexploitaties.
- De raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2019.

Nr.	Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo
1	Inwoner	30.947	-5.338	25.608
2	Leefomgeving	19.100	-11.031	8.069
3	Bedrijvigheid	726	-497	229
4	Bestuur en organisatie	1.908	-294	1.614
	Algemene dekkingsmiddelen	1.662	-39.732	-38.071
	Overhead	6.418	-263	6.155
	Subtotaal	60.761	-57.156	3.605
	Mutaties reserves	202	-2.129	-1.928
	Resultaat	60.962	-59.285	1.677

Meerjarenramingen

Nr.	Omschrijving programma	2020	2021	2022	2023
1	Inwoner	25.608	25.529	25.382	25.222
2	Leefomgeving	8.069	7.813	7.734	7.748
3	Bedrijvigheid	229	229	228	228
4	Bestuur en organisatie	1.614	1.614	1.630	1.628
	Algemene dekkingsmiddelen	-38.071	-38.683	-38.785	-38.446
	Overhead	6.155	5.917	5.824	5.786
	Subtotaal	3.605	2.419	2.014	2.167
	Mutatie reserves	-1.928	-954	-510	-411
	Resultaat	1.677	1.465	1.504	1.756

Totaaloverzicht van baten en lasten van alle taakvelden

Programma/Taakveld			2019	2020	2021	2022	2023
PROG01 Inwoner							
Preventie							
5_1	Sportbeleid en activering	L	453	397	397	397	397
		B	-15	0	0	0	0
5_2	Sportaccommodaties	L	1.374	1.371	1.364	1.360	1.331
		B	-414	-432	-432	-432	-432
5_3	Cultuurpresentatie, productie en partic.	L	570	528	528	528	528
		B	-12	-12	-12	-12	-12
5_6	Media	L	510	519	519	518	518
		B	0	0	0	0	0
6_2	Wijkteams	L	1.867	2.339	2.339	2.339	2.324
		B	-69	-69	-69	-69	-69
7_1	Volksgezondheid	L	850	851	851	851	851
		B	0	0	0	0	0
Onderwijs							
4_1	Openbaar basisonderwijs	L	54	55	55	55	55
		B	0	0	0	0	0
4_2	Onderwijshuisvesting	L	1.537	1.297	1.290	1.281	1.249
		B	-16	-16	-16	-16	-16
4_3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	L	1.225	1.245	1.245	1.245	1.245
		B	-157	-157	-157	-157	-157
Zorg en activering							
6_1	Samenkracht en burgerparticipatie	L	2.370	1.586	1.586	1.586	1.585
		B	-200	-199	-199	-199	-199
6_3	Inkomensregelingen	L	5.760	5.648	5.626	5.626	5.626
		B	-4.024	-4.124	-4.124	-4.124	-4.124
6_4	Begeleide participatie	L	2.657	2.527	2.355	2.302	2.197
		B	0	-115	0	0	0
6_5	Arbeidsparticipatie	L	975	975	989	909	930
		B	0	0	0	0	0
6_6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	L	1.295	1.218	1.218	1.218	1.218
		B	-13	-13	-13	-13	-13
6_71	Maatwerkdienstverlening 18+	L	4.019	4.025	4.025	4.025	4.025
		B	-200	-200	-200	-200	-200
6_72	Maatwerkdienstverlening 18-	L	5.779	5.852	5.852	5.852	5.852
		B	0	0	0	0	0

Programma/Taakveld		2019	2020	2021	2022	2023
6_82 Geëscaleerde zorg 18-	L	512	512	512	512	512
	B	0	0	0	0	0

PROG02 Leefomgeving

Slim omgaan met ruimtegebruik

2_1 Verkeer en vervoer	L	3.041	3.043	3.031	3.020	3.009
	B	-184	-162	-162	-162	-162
2_2 Parkeren	L	247	254	254	254	254
	B	-63	-63	-63	-63	-63
5_5 Cultureel erfgoed	L	981	970	970	969	969
	B	-56	-56	-56	-56	-56
5_7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	L	1.514	1.455	1.451	1.447	1.442
	B	-3	0	0	0	0
7_5 Begraafplaatsen en crematoria	L	1	1	1	1	1
	B	0	0	0	0	0
8_1 Ruimtelijke ordening	L	903	842	841	810	810
	B	-104	-440	-440	-440	-440
8_2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	L	10.674	4.757	4.757	4.757	4.757
	B	-10.674	-4.757	-4.757	-4.757	-4.757
8_3 Wonen en bouwen	L	1.403	1.314	1.293	1.263	1.263
	B	-601	-500	-750	-750	-750

Verstandig omgaan met natuurlijke hulpbron.

7_2 Riolering	L	1.991	1.888	1.869	1.869	1.867
	B	-2.349	-2.286	-2.266	-2.266	-2.264
7_3 Afval	L	2.375	2.186	2.186	2.186	2.186
	B	-2.871	-2.742	-2.742	-2.742	-2.742
7_4 Milieubeheer	L	776	662	657	657	657
	B	-31	-1	-1	-1	-1

Zorg voor veilige leefomgeving

1_1 Crisisbeheersing en brandweer	L	1.212	1.258	1.288	1.310	1.333
	B	0	0	0	0	0
1_2 Openbare orde en veiligheid	L	502	469	476	453	461
	B	-23	-23	-23	-23	-23

PROG03 Bedrijvigheid

Bedrijvigheid

3_1 Economische ontwikkeling	L	270	256	256	256	256
	B	0	0	0	0	0
3_3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	L	292	282	282	282	282
	B	-319	-343	-343	-343	-343

Programma/Taakveld			2019	2020	2021	2022	2023
3_4	Economische promotie	L	256	178	178	177	177
		B	-117	-136	-136	-136	-136
5_4	Musea	L	11	10	10	10	10
		B	-18	-18	-18	-18	-18

PROG04 Bestuur en organisatie

Bestuur

0_1	Bestuur	L	1.608	1.408	1.408	1.402	1.402
		B	-30	-7	-7	-7	-7

Dienstverlening

0_2	Burgerzaken	L	566	500	500	522	520
		B	-252	-287	-287	-287	-287

PROG05 Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Algemene dekkingsmiddelen

0_10	Mutatie reserves	L	1.118	202	174	161	155
		B	-7.513	-2.129	-1.127	-671	-565

0_11	Resultaat vd rekening van baten/lasten	L	0	0	0	0	0
		B	0	0	0	0	0

0_5	Treasury	L	52	-77	-28	20	67
		B	-684	-402	-402	-402	-402

0_61	OZB Woningen	L	211	205	205	205	205
		B	-3.223	-3.308	-3.395	-3.483	-3.574

0_62	OZB-niet Woningen	L	24	24	24	24	24
		B	-1.440	-1.454	-1.454	-1.454	-1.454

0_64	Belastingen overig	L	82	79	79	79	79
		B	-116	-114	-114	-114	-114

0_7	Alg. uitkering en ov. uitk Gemeentefonds	L	15	16	16	16	16
		B	-33.116	-34.225	-34.819	-35.098	-35.924

0_8	Overige baten en lasten	L	613	1.416	1.473	2.079	3.325
		B	-295	-230	-268	-656	-694

0_9	Vennootschapsbelasting (VpB)	L	0	0	0	0	0
		B	0	0	0	0	0

Overhead

0_4	Overhead	L	6.810	6.418	6.181	6.087	6.050
		B	-154	-263	-263	-263	-263

	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal lasten	69.356	60.962	60.583	60.921	62.020
Totaal Baten	-69.356	-59.285	-59.118	-59.417	-60.264
Saldo		1.677	1.465	1.504	1.756

Toelichting op de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2019

Verschillen worden toegelicht op hoofdlijnen, per thema, vanaf € 25.000. We vergelijken hierbij de begroting 2019 (na wijzigingen t/m Burap 1) met de primaire begroting 2020 (zonder nieuw beleid).

Structurele gevolgen vanuit Burap 1 2019 zijn verwerkt in 2020, en worden hieronder niet nader uitgewerkt. Administratieve afwijkingen worden eveneens niet toegelicht. Denk hierbij aan verschuivingen van salarislasteren tussen thema's/ taakvelden of overheveling van budget van 2018 naar 2019 (leidt tot eenmalig budget in 2019).

Alleen verschillen die een beleidsmatige impact hebben worden toegelicht. Het betreft enkel autonome ontwikkelingen. Consequenties van nieuw beleid (beleidsintensiveringen) worden weergegeven per programma. (V) voordeel, (N) nadeel.

Programma 1 Inwoner

Lasten

Thema 1.1 Preventie

Niet van toepassing.

Thema 1.2 Onderwijs

De kapitaallasten onderwijshuisvesting zijn lager vanwege de daling van de omslagrente van 2% in 2019 naar 1,5% in 2020: € 207.000 (V).

Thema 1.3 Zorg en activering

- Kapitaallasten diverse gemeentelijke gebouwen o.a. Jan van Besouwhuis, zijn lager vanwege de daling van de omslagrente van 2% in 2019 naar 1,5% in 2020: € 175.000 (V).
- Lagere bijdrage gemeenschappelijke regeling Diamantgroep: € 146.000 (V). Dit is gerelateerd aan de bijdrage die we hiervoor van het Rijk krijgen.
- Verlaging budget collectief vervoer: € 79.000 (V).
- Invoering nieuwe wet Wvvgz Wet verplichte ggz per 1 januari 2020: € 28.000 (N).
- Verlaging van het budget Beleid begeleiding statushouders: € 25.000 (V).
- Nieuw beleid verwarde personen eenmalig in 2019: € 25.000 (V).

Programma 2 Leefomgeving

Lasten

Thema 2.1 Slim omgaan met ruimtegebruik

- In 2019 is er een incidenteel budget opgenomen voor de implementatie van de Omgevingswet. Voor 2020 is er een wens opgevoerd de uitvoering Programma Omgevingswet: € 285.000 (V).
- Voor 2020 zijn de personeelskosten hoger, voornamelijk vanwege de generieke salariskostenstijging (CAO): € 95.000 (N).

Thema 2.2 Verstandig omgaan met natuurlijke hulpbronnen

- Aan riolering wordt minder toegerekend voor de kapitaallasten, voornamelijk vanwege het lagere rente-omslagpercentage (1,5% in 2020 t.o.v. 2% in 2019): € 85.000 (V).
- De kosten voor de Omgevingsdienst nemen in 2020 toe: € 50.000 (N).

Baten

Thema 2.1 Slim omgaan met ruimtegebruik

- In 2020 worden er extra uitgaven verwacht met betrekking tot de projecten Zuidrand, Leyoever en Bakertand maar daartegenover staat de doorberekening aan de betrokken partijen.
- Er worden minder bouwleges verwacht vanwege een lagere prognose aanvragen Omgevingsvergunning (tijdelijk geen grootschalige projecten).

Programma 3 Bedrijvigheid

Niet van toepassing.

Programma 4 Bestuur

Eenmalige budgetten in 2019 zorgen voor een daling van de lasten in 2020: € 265.000 (V). Dit wordt grotendeels verklaard door:

Thema 4.1 Bestuur

Invoering en uitwerking Goolse Democratie en het aflopen van wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders.

Thema 4.2 Dienstverlening

Organiseren van verkiezingen (Eerste Kamer, Waterschap en Europees Parlement).

Programma 5 Algemene Dekkingsmiddelen en Overhead

Thema 5.1 Algemene Dekkingsmiddelen

Mutatie reserves: Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen. De verschillen tussen 2020 en 2019 zijn grotendeels incidenteel van aard.

Resultaat van de begroting: In de nota van Aanbieding in de Programmabegroting worden de tekorten in de meerjarenbegroting genoemd.

Treasury: De rentelasten in de begroting 2020 zijn aanmerkelijk lager vanwege de herfinanciering van enkele geldleningen (BNG) met een hoog rentepercentage. Als gevolg daarvan is het rente-omslagpercentage, dat wordt toegerekend aan de taakvelden, gedaald van 2% naar 1,5%.

OZB Woningen / OZB-niet Woningen: De ramingen OZB zijn verhoogd vanwege de stijging vanwege het inflatiepercentage mei 2019 - mei 2018 2,4% en volumegroei.

Algemene uitkering gemeentefonds: De raming voor de algemene uitkering en voor de integratie-uitkering is gebaseerd op de meicirculaire.

Overige baten en lasten: In de begroting is rekening gehouden met een stelpost voor nieuw beleid. Het betreft de kapitaallasten voor de nieuwe investeringen, hogere structurele budgetten en incidentele budgetten.

Thema 5.2 Overhead

Het verschil tussen 2020 en 2019 wordt voornamelijk veroorzaakt door de eenmalige budgetten in 2019. Het betreft dan voornamelijk het eenmalig budget in 2019 voor de kosten van de migratie van ICT van de gemeenten Tilburg naar Equalit: € 272.000 V.

Toelichting op de meerjarenbegroting 2020 2023

De mutaties in de meerjarenbegroting hebben betrekking op:

- Een stijging van de salarislasten met 3% vanwege de te verwachten generieke salariskostenstijging. Het percentage komt overeen met het percentage waarmee in de algemene uitkering rekening is gehouden.
- Een stijging van de budgetten met 1,7% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie).
- Een stijging van de inkomsten van derden met 1,5% vanwege de te verwachten inflatie.
- De vrijval van de kapitaallasten; de vrijval van de kapitaallasten voor de taakvelden 4_2 Onderwijshuisvesting, 7_2 Riolering en 7_3 Afval worden tegen geraamd omdat het voordeel van de lagere kapitaallasten wordt verrekend met de opbrengsten c.q. de daarvoor bestemde voorziening dan wel reserve.
- Bij het taakveld 1.1. Crisisbeheersing en brandweer is de bijdrage aan de Veiligheidsregio Midden en West Brabant geraamd op basis van de meerjarenbegroting van de Veiligheidsregio;.
- In 2020 is eenmalig beschikt over de AWR voor diverse eenmalige uitgaven.

Totaaloverzicht van incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000,-)	2020	2021	2022	2023
<i>Incidentele lasten (b)</i>	1.479	484	36	37
• Integratie vluchtelingen	100	100	0	0
• Onvoorziene uitgaven	36	36	36	37
• Extra budget 2020 en 2021 eenmalig	952	189	0	0
• Ontwikkelingen in de formatie, tijdelijke formatie	234	159	0	0
• Ontwikkelingen in de formatie, boven formatief	157	0	0	0
<i>Incidentele baten (c)</i>				
• Onttrekking algemene weerstandsreserve	1.379	384	36	37
• Onttrekking reserve sociaal domein	100	100	0	0
• Onder-uitputting kapitaallasten	52	34	34	34
Saldo incidentele lasten en baten van de begroting	52	34	34	34

Toelichting op de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

- Bestuur: Dit zijn de salariskosten gemeenteraad, college, lokale rekenkamer en griffie.
- Organisatie: De salariskosten stijgen. Dit is opgebouwd uit:
  - Periodieke verhoging voor medewerkers
  - Stijging brutosalarissen met 3% vanwege de generieke salariskostenstijging
- Voormalig personeel: In 2020 heeft de raming betrekking op een personeelslid dat gedeeltelijk is afgekeurd. De gemeente is risicodrager.

Geprognosticeerde balans

Bedragen X € 1.000,00	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023
<u>Vaste activa</u>						
<i>Materiële vaste activa</i>	61.959	65.898	65.585	64.725	63.833	62.908
<i>Financiële vaste activa</i>						
Kapitaalverstrekking aan:						
- overige verbonden partijen	245	245	245	245	245	245
Leningen aan:						
- deelnemingen	5	4	4	4	4	4
Overige langlopende geldleningen	3.576	4.008	3.946	3.917	3.827	3.812
	3.826	4.257	4.195	4.166	4.076	4.061
Totale vaste activa	65.785	70.155	69.780	68.891	67.909	66.969
<u>Vlottende activa</u>						
<i>Vorraden</i>						
Overige grond en hulpstoffen	-	-	-	-	-	-
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	-	-	-	-	-	-
Bouwgronden in exploitatie	-4.486	-2.876	-384	-1.530	-3.156	-2.939
Overig onderhanden werk	0	-	-	-	-	-
	-4.486	-2.876	-384	-1.530	-3.156	-2.939
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar</i>						
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	3.727	-	-	-	-	-
Vorderingen	5.052	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
	8.779	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
<i>Liquide middelen</i>	439	-	-	-	-	-
<i>Overlopende activa</i>	769	700	700	700	700	700
Totaal vlottende activa	5.501	2.824	5.316	4.170	2.544	2.761
TOTAAL ACTIVA	71.286	72.979	75.096	73.061	70.453	69.730

Bedragen X € 1.000,00	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023
<u>Vaste passiva</u>						
Reserves	31.543	24.370	22.254	21.230	20.744	20.256
Gerealiseerd resultaat/prognose saldo	-672	0	-1.677	-1.465	-1.504	-1.756
<i>Eigen vermogen</i>	30.871	24.370	20.577	19.765	19.240	18.500
<i>Voorzieningen</i>	3.953	3.865	3.753	3.502	3.389	3.348
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar</i>						
Onderh. leningen van financiële instellingen	26.061	26.274	24.522	22.769	21.016	19.262
Nieuw aan te trekken financiering	-	8.170	10.764	11.545	11.328	16.140
Waarborgsommen	-	-	-	-	-	-
	26.061	34.444	35.286	34.314	32.344	35.402
Totaal vaste passiva	60.885	62.679	59.616	57.581	54.973	57.250
<u>Vlottende passiva</u>						
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar</i>						
Banksaldi	-	-	-	-	-	-
Kasgeldlening	-		5.180	5.180	5.180	5.180
Overige vlottende schulden	7.130	7.000	7.000	7.000	7.000	4.000
	7.130	7.000	12.180	12.180	12.180	9.180
<i>Overlopende passiva</i>	3.271	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300
Totale vlottende passiva	10.401	10.300	15.480	15.480	15.480	12.480
TOTAAL PASSIVA	71.286	72.979	75.096	73.061	70.453	69.730

Toelichting op investeringen (tot en met 2019)

Naast de nieuwe investeringen heeft de gemeente Goirle de afgelopen jaren investeringen gedaan in materiële vaste activa van zowel economische als maatschappelijk nut.

bedragen x € 1.000,00	Boek- waarde		Boek- waarde		Totaal Kapitaal-	
	op 01/01	Afschrijving	Aflossing	op 31/12	Rente	lasten
Materiële vaste activa economisch nut						
Gronden & Terreinen	2.199	0	0	2.199	33	33
Bedrijfsgebouwen	22.649	1.027	0	21.622	340	1.367
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.075	56	0	1.019	16	72
Machines, apparaten & installaties	2.955	348	0	2.607	44	392
Overige materiële vaste activa	2.977	446	0	2.531	45	491
Inv.ec.nut ter bestrijding van kosten heffing	21.197	566	0	20.631	318	884
Totaal materiële vaste activa economisch nut	53.052	2.443	0	50.609	796	3.239
Materiële vaste activa maatschappelijk nut						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.841	720	0	12.120	192	912
Machines, apparaten & installaties				0		
Overige materiële vaste activa	5	5	0	0	0	5
Totaal materiële vaste activa maatsch. nut	12.846	726	0	12.120	192	918
Financiële vaste activa						
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	245	0	0	245	4	4
Overige langlopende geldleningen	4.007	0	90	3.917	62	77
Overige uitzettingen >1 jaar	5	0	0	5	0	0
Totaal financiële vaste activa	4.257	0	90	4.166	66	81
Totaal gemeente Goirle	70.154	3.169	90	66.895	1.053	4.238

Stand en verloop van de reserves en voorzieningen	Toevoegingen (incl. rente)					Onttrekkingen (incl. aanwending)					Saldo				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
bedragen x € 1.000															
Algemene (geblokkeerde) reserve (A)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.875	2.875	2.875	2.875	2.875
Bestemmingsreserves	443	182	154	142	135	6.781	2.329	1.210	660	655	17.102	14.956	13.900	13.382	12.862
Algemene weerstandsreserve	191	41	22	18	18	5.356	1.379	282	36	36	2.527	1.189	928	911	893
Res. dekking onderhoud Turnhoutsebaan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.100	2.100	2.100	2.100	2.100
Dekkingsreserve kapitaallasten	33	20	19	18	17	107	110	107	106	105	1.564	1.475	1.387	1.299	1.211
Res. Monumenten	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	46	46	46	46	46
Res. Turnhoutsebaan	15	5	3	0	0	400	200	197	0	0	389	194	0	0	0
Res. dekking kapitaallasten sportpark	31	18	15	13	10	229	216	210	204	200	1.370	1.171	977	785	596
Res. Verfraaiing gemeente	25	0	0	0	0	23	11	11	11	11	221	210	199	188	176
Res. Volkshuisvesting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	234	234	234	234	234
Res. Huisvesting onderwijs	0	0	0	0	0	138	10	0	0	0	1.231	1.221	1.221	1.221	1.221
Res. Cultureel centrum	136	86	83	81	78	318	291	291	291	291	6.577	6.373	6.165	5.955	5.742
Res. Sociaal domein	0	0	0	0	0	198	100	100	0	0	843	743	643	643	643
Reserve grondexploitatie	48	31	31	31	31	0	0	0	0	0	4.392	4.424	4.455	4.485	4.521
Algemene reserve grondexploitatie	43	28	28	28	28	0	0	0	0	0	4.158	4.187	4.215	4.241	4.274
Reserve bovenwijkse voorzieningen	5	3	3	3	3	0	0	0	0	0	234	237	240	244	247
Totaal bestemmingsreserves (B)	491	213	185	173	166	6.781	2.329	1.210	660	655	21.494	19.380	18.355	17.867	17.383
Totaal reserves (A+B)	5.959	462	386	364	328	5.346	4.021	1.275	1.124	788	24.369	22.255	21.230	20.742	20.258

bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023		2019	2020	2021	2022	2023		2019	2020	2021	2022	2023
Voorzieningen	784	316	316	316	316		799	428	567	430	357		3.865	3.753	3.503	3.389	3.348
Voorz. Pensioenen (vm) bestuurders	70	55	55	55	55		30	123	124	125	126		2.208	2.140	2.071	2.001	1.930
Voorz. Verrekening afvalvolume	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0		31	31	31	31	31
Voorz. Onderhoud gemeentebouwen	185	261	261	261	261		240	305	443	305	231		773	729	548	504	534
Voorz. Egalisatie tarieven rioolrecht	0	0	0	0	0		72	0	0	0	0		853	853	853	853	853
Voorz. Egalisatie tarieven afvalstoffen	529	0	0	0	0		529	0	0	0	0		0	0	0	0	0
Totaal reserves en voorzieningen	6.743	778	702	680	644	0	6.145	4.449	1.842	1.554	1.145	0	28.234	26.008	24.733	24.131	23.606

Toelichting reserves en voorzieningen

Toelichting op de reserves

Aan de volgende reserves wordt rente toegevoegd: algemene weerstandsreserve, dekkingsreserve kapitaallasten, reserve Turnhoutsebaan, reserve dekking kapitaallasten sportpark, reserve cultureel centrum, algemene reserve grondexploitatie, reserve bovenwijkse voorzieningen. Van de algemene (geblokkeerde) reserve, de reserve dekking onderhoud Turnhoutsebaan en van een bedrag van € 2 miljoen van de AWR en een bedrag van € 2 miljoen van de algemene reserve grondexploitatie wordt de hierover berekende rente als structureel dekkingsmiddel in de begroting meegenomen. Van de overige reserves wordt de berekende rente toegevoegd aan de AWR en mag incidenteel benut worden ter dekking van incidentele uitgaven.

Voor nadere informatie over de reserves wordt verwezen naar de nota reserves en voorzieningen 2018 die door de raad in 2018 is vastgesteld.

Toelichting op de voorzieningen

Voorziening pensioenen voormalige bestuurders

Deze voorziening is gevormd voor de verplichtingen in het kader van de wet Appa.

De berekening van de hoogte van de voorziening is gebaseerd op de actuariële berekeningen die jaarlijkse worden opgesteld voor de onderbouwing van de storting in deze voorziening.

In de begroting 2020 wordt een bedrag van € 55.000 in deze voorziening gestort vanwege de toekomstige verplichtingen voor het huidige College.

Egalisatievoorziening tarieven riolering

De stand van de voorziening egalisatie tarieven riolering bedraagt op 1 januari 2020 naar verwachting € 852.426 en dat blijft voorlopig zo omdat begrotingstechnisch de baten en lasten in evenwicht zijn.

Egalisatievoorziening tarieven afvalstoffenheffing

De stand van de voorziening egalisatie tarieven afvalstoffenheffing bedraagt per 1 januari 2020 naar verwachting € 0.

EMU saldo

Bedragen x € 1.000			
Omschrijving	2019	2020	2021
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.193	3.605	2.419
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	-3.939	313	860
3 Mutatie voorzieningen	88	112	251
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.610	-2.492	1.146
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop van (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo	-3.268	1.538	4.676

Bijlagen

Bijlage 1a: Beleidsintensiveringen investeringen

Investeringsplan 2020 Bedragen x € 1.000	Investering				Kapitaallasten			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Programma 1 Inwoners	30	-	-	-	3	3	3	403
Vervanging SCAG	30				3	3	3	3
(Ver)nieuwbouw Mill Hill				p.m.	-	-	-	400
Programma 2 Leefomgeving	2.970	2.409	2.457	2.505	144	251	358	469
Bushaltes	114				9	9	9	9
Fietspad Riel-Gilze	250				14	14	13	13
Infraplan	1.209	1.233	1.258	1.283	67	134	201	270
Openbare verlichting	125				7	7	7	7
Groen bij Schoolmeesterpad	120				8	8	8	8
Riolering	1.008	1.029	1.049	1.070	28	57	87	118
Rioolgemalen	144	147	150	152	11	22	33	44
Alg.dm / overhead	20	-	-	-	2	2	2	2
Vervanging meubilair	20				2	2	2	2
Totaal investeringen bruto	3.020	2.409	2.457	2.505	149	256	363	874
t.l.v. rioolheffing	-1.353	-1.380	-1.199	-1.222	-39	-79	-120	-162
Doorrekening aan SCAG	-30	-	-	-	-3	-3	-3	-3
Totaal investeringen netto	1.637	1.029	1.258	1.283	107	174	240	709

Bijlage 1b: Beleidsintensiveringen 2020

Beleidsintensivering	2020	2021	2022	2023	Toelichting (bedragen x € 1.000,-)
1 Inwoners	346 N	132 N	71 N	71 N	
Aanpak personen verward gedrag / afkoop eigen risico zorg-mijders	41 N	-	-	-	Kiemuur en Bij Wies en Pilot Zorgmijding - laagdrempelige inloop om personen met een psychische kwetsbaarheid in beeld te houden.
Toezichthouder rechtmatigheid Jeugd/Wmo	35 N	35 N	35 N	35 N	Toezichthouder rechtmatigheid Jeugd en Wmo. Bij vermoedens van fraude in de zorg, is formatie (in GH0 verband) nodig om dit te kunnen onderzoeken en handhaven.
minder fraude en lagere uitgaven Jeugd	-	50 V	50 V	50 V	Inverdieneffect van toezichthouder rechtmatigheid Jeugd / Wmo. Minder fraude en daardoor lagere kosten.
Jeugdwerkloosheidsvrijezone	38 N	38 N	38 N	38 N	Structurele inbedding van de aanpak van jeugdwerkloosheid is gewenst om op latere leeftijd hogere kosten te voorkomen - via Regio Hart van Brabant.
Leer-werk loket	12 N	12 N	12 N	12 N	Voor de doorlopende lijn onderwijs-arbeidsmarkt is het Leerwerkloket een belangrijk instrument. Het Rijk en UWV financieren 50%, dit budget betreft de gemeentelijke bijdrage - naar rato van inwoneraantal.
Doelgroepenvervoer: Auto-maatje	25 N	25 N	-	-	Pilot gedurende 2 jaar met halfjaarlijkse evaluatie - doorontwikkeling van het doelgroepenvervoer (waaronder het Wmo vraagafhankelijk vervoer). Stimuleren van kleinschalige lokale vervoersoplossingen, levert besparing op Wmo vraagafhankelijk vervoer op.
Uitbetalingsmoment uitkeringen	93 N	-	-	-	Uitkeringen voortaan achteraf uitbetalen - gelijk aan Hilvarenbeek en Oisterwijk. Dit eenmalig budget is bedoeld voor het toekennen van een overbruggingsuitkering aan de "zittende klanten".
Doorontwikkeling lokale toegang	72 N	72 N	36 N	36 N	Verbeteren lokale toegang - uitbreiding formatie 1 fte (regie voeren kost meer tijd dan indicatie afgeven). Op termijn wordt een inverdieneffect verwacht.
Implementatie inkoop Wmo	60 N	30 N	30 N	30 N	Per 1 april 2019 is de regionale inkoop Wmo bij zeven gemeenten in de regio Hart van Brabant ingevoerd. Het contractmanagement en een helpdesk worden regionaal ingezet. Iedere afzonderlijke gemeente draagt hierin financieel bij. De kosten voor Goirle zijn op dit moment nog een raming en zijn afhankelijk van de verdeelsleutel.
inverdieneffect - besparen op voorz.	30 V	30 V	30 V	30 V	Inverdieneffect van implementatie inkoop Wmo
2 Leefomgeving	398 N	84 N	-	-	
Uitvoering programma Omgevingswet	180 N	-	-	-	Het programma Omgevingswet moet in 2020 een aantal zaken opleveren om te zorgen dat wij klaar zijn voor de inwerkingtreding van de wet in 2021. Het belangrijkste daarvan is het participatietraject dat ertoe moet leiden dat er een Omgevingsvisie komt, die breder is dan de wet vraagt. Het ambitieniveau is om hier tegelijkertijd ook een nieuwe Toekomstvisie van te maken. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor implementatie van het zogenaamde Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Beleidsintensivering	2020	2021	2022	2023	Toelichting (bedragen x € 1.000,-)
Inzet trainees afd. VVH en opleiding	156 N	156 N	-	-	Traineeship met buurgemeenten op het gebied van vergunningverlening en toezicht.
Invullen vacature (trainees VVH)	-	72 V	-	-	
Procesregisseur personen verward gedrag	62 N	62 N	62 N	62 N	Procesregisseur Veiligheid 1 fte om regisseursrol goed te kunnen vervullen.
Compensatie Rijk - personen verward gedrag	-	62 V	62 V	62 V	Bijdrage Rijk voor personen met verward gedrag en beschermd wonen.
3 Bedrijvigheid	-	-	-	-	
Niet van toepassing					
4 Bestuur en organisatie	65 N	65 N	65 N	65 N	
Uitbreiding formatie Griffie	40 N	40 N	40 N	40 N	Op basis van ervaringen is structurele behoefte aan een uitbreiding van 0,5 fte formatie bij Griffie - ter ondersteuning van de Raad.
Organisatieontwikkeling	25 N	25 N	25 N	25 N	Voor projecten op organisatie-, afdelings- en/of teamniveau is het wenselijk om een structureel ontwikkelbudget te hebben.
5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead	440 N	190 N	110 N	110 N	
Overhead: personeel (lasten)	190 N	190 N	110 N	110 N	Formatie beleidsvoorbereiding en uitvoering Sociaal Domein € 40.000 Formatie beleidsontwikkeling Jeugd € 80.000 (2020-2021) Formatie Re-integratie € 50.000 Formatie Zaakgericht werken € 20.000
Afronding analogoog archief	50 N	-	-	-	Het digitaal en zaakgericht werken is inmiddels zo 'volwassen' geworden dat het analoge archief moet worden afgerond. Hiervoor wordt in 2019 een projectplan opgesteld en wordt gestart met de uitvoering. Dat loopt door in 2020. Het team informatievoorziening kan zich na afsluiting van het analoge tijdperk volledig richten op ondersteuning van digitaal en zaakgericht werken. Hiervoor is eenmalig een budget nodig van € 50.000.
Digitalisering archief	200 N	-	-	-	Het bouwarchief is het meest geraadpleegde archief. Dit moet permanent bewaard blijven. Er staat bij het RAT ca. 130 m1 opgeslagen, à € 170 per m1. Daarmee komt dit deel van het archief als eerste in aanmerking om te digitaliseren. Met vervanging door een digitaal archief kan een structurele besparing op de opslagkosten worden gerealiseerd van ca. € 20.000. Daarnaast wordt voorkomen dat de opslagkosten in de toekomst, bij overbrenging van het volgende blok van 20 jaar (ca. 150-180 m1), verder gaan stijgen. Dit vraagt een eenmalig budget van € 200.000.
Totaal nieuwe wensen	1.249 N	471 N	246 N	246 N	
Onttrekking algemene weerstandsreserve	952 V	189 V	-	-	
Totaal lasten nieuwe wensen	297 N	282 N	246 N	246 N	

Bijlage 2: Indicatoren BBV

Programma	Taakveld	Naam Indicator	Eenheid	Goirle	< 25.000 inwoners	Periode
5	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,27	nbn	2018
5	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	5,22	nbn	2018
5	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 249	nbn	2018
5	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van tot. loonsom + tot. kosten inhuur ext	23	nbn	2018
5	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	8,71	nbn	2018
2	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	344	100	2018
2	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,2	0,6	2018
2	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,8	2,9	2018
2	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,7	2,1	2018
2	1. Veiligheid	Vernielingen (in de openb. ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,2	3,6	2018
3	3. Economie	Functiemenging	%	43,4	48,3	2018
3	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65jr	144,9	154	2018
1	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,55	1,19	2018
1	4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	15,36	17,09	2018
1	4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwal. (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,7	1,4	2018
1	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	42,9	48,9	2016
1	6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64jr	542,2	648	2018
1	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1,08	0,82	2015
1	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	3,2	3,39	2015
1	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbev t.o.v. de beroepsbevolking	69	68,7	2018
1	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1,19	0,92	2015
1	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	19,7	19,9	2e hj 2018

Programma	Taakveld	Naam Indicator	Eenheid	Goirle	< 25.000 inwoners	Periode
1	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15–64jr	15,2	19	1e hj 2018
1	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	9,9	9,2	2e hj 2018
1	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1	0,9	2e hj 2018
1	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12-23jr	0	0,5	2e hj 2017
1	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	56	50	2e hj 2018
1	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	199	146	2016
1	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	3,9	nbn	2017
5	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	261	268	2018
2	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2,1	7,8	2016
2	8. Vhrosv	Demografische druk	%	83	79	2019
5	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpers huishouden	In Euro's	629	708	2019
5	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpers huishouden	In Euro's	726	784	2019